

Research Paper

Meta-Synthesis of the Mechanisms of Prevention and Combating of Administrative Corruption in Iran

*Yahya Kamali¹ , Sedigheh Sheikhzadeh Joshani², Atareh Dolat Kordestani³

1. Associate Professor, Political Science at Faculty of Law and Theology, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran.
2. Assistant Professor, Political Science at Faculty of Law and Theology, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran.
3. Assistant Professor, Graduate of Master of Political Science, Shahid Bahonar university of Kerman, Kerman, Iran.

Use your device to scan
and read the article online

Citation: Kamali Y, Sheikhzadeh Joshani S, Dolat Kordestani A. (2020). [Meta Synthesis of the Mechanisms of Preventing and Combating Administrative Corruption in Iran (Persian)]. *Journal Strategic Studies of Public Policy*, 10(37), 384-417.

Received: 08 Jun 2020
Accepted: 06 Oct 2021
Available Online: 18 Mar 2021

Key words:

Meta-synthesis,
Mechanism, Prevention,
Combating, Administrative
Corruption, Iran

ABSTRACT

This study aimed to identify and categorize the mechanisms of the Prevention and Combating Administrative Corruption in Iran based on published research from 1991 to 2017. Using meta-synthesis method, the findings of these studies, which indicated the mechanisms of preventing and Combating Administrative Corruption, were formulated in the form of data production. Next, the mechanisms presented in these research studies were coded by open and axial coding systems. The concepts of research, as mechanisms of preventing and combating corruption, were categorized based on 8 indicators of good governance theory and 2 indicators of national integrity system. These categories include participation, transparency, rule of law, accountability, public agreement, justice and equality, accountability, effectiveness and efficiency, media, and monitoring. Besides, they consist of 203 mechanisms for preventing and Combating Administrative Corruption.

* Corresponding Author:

Yahya Kamali, PhD.

Address: Department of Political Science, Faculty of Law and Theology, Shahid Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran.

E-mail: yahyakamali@uk.ac.ir

مقاله پژوهشی فرا ترکیب سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران

* یحیی کمالی^۱، صدیقه شیخ‌زاده جوشانی^۲، اطهره دولت کردستانی^۳

۱. دانشیار، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و الهیات، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.
۲. استادیار، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و الهیات، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علوم سیاسی، دانشکده حقوق و الهیات، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.

چکیده

هدف پژوهش حاضر، شناسایی و دسته‌بندی سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران بر اساس پژوهش‌های منتشر شده در سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۶ است. با استفاده از روش فرا ترکیب، یافته‌های این پژوهش‌ها که بیانگر سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری بوده‌اند در قالب فرم استخراج داده‌ها، تدوین شده‌اند. در مرحله بعد سازوکارهای ارائه شده در این پژوهش‌ها، به روش کدگذاری باز و محوری، مفهوم‌سازی و مقوله‌بندی شده‌اند. مقوله‌بندی این سازوکارها بر اساس هشت شاخص نظریه حکمرانی خوب و دو شاخص نظام ملی درستکاری انجام شده است. این مقوله‌ها عبارت‌اند از: مشارکت، شفافیت، حکومت قانون، مسئولیت‌پذیری، توافق عمومی، عدالت و برابری، پاسخ‌گویی، کارایی و اثربخشی، رسانه و نظارت که دربرگیرنده ۲۰۳ سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد هستند. در نهایت نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های قبلی که سازوکارهایی در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد اداری ارائه داده بودند، مقایسه شده است.

تاریخ دریافت: ۱۹ خرداد ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۱۵ مهر ۱۳۹۹

تاریخ انتشار: ۲۸ اسفند ۱۳۹۹

کلیدواژه‌ها:

فرا ترکیب، سازوکار، پیشگیری، مبارزه با فساد، فساد اداری، ایران

* نویسنده مسئول:

دکتر یحیی کمالی

نشانی: کرمان، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشکده حقوق و الهیات، گروه علوم سیاسی.

پست الکترونیکی: yahyakamali@uk.ac.ir

مقدمه

برای جلب منافع نقدی و غیرنقدی، مازاد بر حقوق و مزایای قانونی، برای خود، خویشاوندان و دوستان یا خودداری یا کم‌کاری یک مسئول در انجام وظایف قانونی خود در قبال ارباب‌رجوع، به منظور دریافت پول، کالا یا خدمات» (حسینی و نوذری فردوسی، ۱۳۹۳: ۱).

فساد اداری موجب بروز اختلال در سیستم اداری دولت و موجب فاصله گرفتن از اهداف و خط مشی‌های دولتی می‌شود و کاهش اعتماد عمومی را به دنبال خواهد داشت. تعریف فساد اداری در قالب مصادیق آن گویاتر است. این پدیده، مصادیق متفاوتی از جمله سوءاستفاده از موقعیت شغلی، ارتشا، اختلاس، کلاه‌برداری، پورسانت، باج‌خواهی، ایجاد نارضایتی برای ارباب‌رجوع (ذی‌نفعان)، سرقت اموال و دارایی‌های سازمان، فروش اطلاعات محرمانه سازمان به دیگران، باندبازی و جعل را دربر می‌گیرد (کیانی، ۱۳۹۵). هیدن هایمر^۱ فساد اداری را به سه دسته تقسیم می‌کند: ۱. فساد سیاه که از نظر نخبگان و توده مردم منفور است. ۲. فساد خاکستری که از نظر نخبگان منفور و توده مردم به آن بی‌اعتنا هستند. ۳. فساد سفید که ظاهراً مخالف قانون است اما اکثر ارضای جامعه آن را چندان مضر و با اهمیت نمی‌دانند (عباس‌زادگان، ۱۳۸۳: ۱۶).

در اکثر نظام‌های دنیا، درجات، سطوح و لایه‌هایی از فساد وجود دارد. فساد اداری یکی از مشکلات اصلی کشورهای در حال توسعه است. از سویی، فساد پدیده‌ای پیچیده و دارای چند بُعد خرد، کلان و سیستماتیک است که به دلیل همین پیچیدگی، مبارزه با این پدیده دشوار است. در بین انواع فساد، فساد اداری به عنوان یکی از عمومی‌ترین آسیب‌های

فساد در لغت به معنی «شکستن چیزی» است. در اصطلاح به معنی نقض کردن و مانع رسیدن به اهداف است. در فرهنگ وبستر «فساد پاداش نامشروعی است که به فرد برای تخلف از وظیفه محوله پرداخت می‌شود». از فساد تعاریف متفاوتی وجود دارد. میردال^۱ فساد را در معنای وسیع‌تری مورد مطالعه قرار می‌دهد، به نظر وی، فساد به تمام شکل‌های گوناگون انحراف یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است (عباس‌زادگان، ۱۳۸۳: ۱۵). بانک جهانی و سازمان شفافیت بین‌الملل فساد را به معنای «سوءاستفاده از منصب عمومی برای نفع شخصی» تعریف کرده‌اند (شفیع‌زاده، ۱۳۸۹: ۱۴۳). دسته‌بندی‌های مختلفی از فساد ارائه شده از جمله فساد اقتصادی، فساد اداری و فساد سیاسی. این دسته‌بندی‌ها در واقع وجوه مختلف پدیده فساد را نشان می‌دهند و در عمل تفکیک این ابعاد دشوار است. از دیدگاه نوبالد^۲ فساد اداری یعنی سوءاستفاده غیرقانونی از اختیارات اداری و دولتی به نفع یک شخص (خلفخانی، ۱۳۸۹: ۸۵). فساد اداری، در جوامع مختلف برحسب نگرش‌ها و برداشت‌ها، تعاریف گوناگون و تا حدی متفاوت با یکدیگر دارد. آنچه باعث تفکیک حدود پدیده فساد اداری می‌شود محل وقوع و مسیر این نوع فساد است. تاکنون تعریف واحدی که در سطح جهانی مورد قبول باشد ارائه نشده است، اما به نظر می‌رسد بتوان تعریف جامعی از فساد اداری به این شرح ارائه داد: «نقض قوانین و مقررات و ضوابط اداری و همکاری اشخاص شاغل در دولت در این زمینه

1. Myrdal

2. Theobald

3. Hidden heimer

اداری را فراهم کند و کارآمدی و اثربخشی نظام اداری را افزایش دهد. با توجه به اهمیت این مسئله، پژوهش‌های متعددی توسط پژوهشگران رشته‌های مختلف در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد در ایران انجام شده که از ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، جامعه‌شناختی، روان‌شناختی، این پدیده را بررسی کرده‌اند. در این پژوهش‌ها، راهکارهای مختلفی برای پیشگیری و مبارزه با فساد ارائه شده است.

در پژوهش حاضر تلاش شده با استفاده از روش فراترکیب، سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران بر اساس پژوهش‌های منتشرشده در سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۶ شناسایی و دسته‌بندی شود. استفاده از روش فراترکیب در این پژوهش کمک می‌کند تا بر اساس اطلاعات حاصل بتوان نتایجی جامع و ترکیبی از نتایج پژوهش‌های گذشته ارائه داد. این نتایج می‌توانند مورد استفاده سیاست‌گذاران، قانون‌گذاران، نهادها و سازمان‌های مسئول در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد قرار گیرند تا تأثیرات مخربی را که فساد روی نظام اداری برجای می‌گذارد، به حداقل برسانند و ضمن حل مسئله بتوانند زمینه ارتقای کارآمدی نظام اداری را فراهم کنند. در این راستا سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که بر اساس پژوهش‌های انجام‌شده در سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۹۶ چه سازوکارهایی در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران ارائه شده است؟

۱. ادبیات موضوع

در ارتباط با موضوع پژوهش حاضر، ادبیات علمی گسترده‌ای تولید شده است. این ادبیات علمی دارای رویکردهای متنوعی است، برخی بر متغیرهای سطح

نظام اداری محسوب می‌شود که به مرزها، زمان و جوامع خاصی تعلق ندارد. پیامدهای ناشی از فساد اداری آثار مخرب و جبران‌ناپذیری در ساختار اساسی جامعه برجای می‌گذارد؛ از جمله اینکه موجب هدر رفتن منابع ملی، کاهش اثربخشی برنامه‌های دولت، کاهش توانایی نهادها و بوروکراسی در ارائه خدمات مورد نیاز شهروندان، تخریب مشروعیت حکومت و سلب اعتماد مردم به دولت می‌شود (جعفری، ۱۳۹۲: ۱۰).

اهمیت مسئله مبارزه با فساد اداری در ایران از سطح یک مسئله نظام اداری فراتر رفته و به یک مقوله راهبردی در سطح کلان نظام تبدیل شده است. ایران از جمله کشورهای در حال توسعه است که معمولاً رتبه مناسبی در شاخص‌های مبارزه با فساد ندارد. بر اساس «شاخص ادراک فساد سازمان شفافیت بین‌الملل» ایران در سال ۲۰۱۵ با امتیاز ۲۷ در رتبه ۱۳۱؛ در سال ۲۰۱۶ با امتیاز ۲۹ در رتبه ۳۱؛ در سال ۲۰۱۷ با امتیاز ۳۰ در رتبه ۱۳۰ قرار گرفته است (Transparency International, 2017).

طبق این آمار، شاخص فساد در ایران، در سال‌های اخیر نسبت به گذشته اندکی تغییر یافته و امتیاز ایران از ۲۹ در سال ۲۰۱۶ به ۳۰ در سال ۲۰۱۷ افزایش و از لحاظ رتبه از ۱۳۱ به ۱۳۰ کاهش داشته است (Transparency International, 2017). اما این تغییرات جزئی نمی‌تواند بیانگر بهبود وضعیت نمره و رتبه ایران در این زمینه باشد. علی‌رغم وجود دستگاه‌های بازرسی و نظارتی متعدد و تدوین قوانین و سیاست‌های مختلف، هنوز وضعیت شاخص فساد در ایران مناسب نیست. انجام اقدامات لازم در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد می‌تواند هزینه‌های فساد در جامعه را کاهش دهد، زمینه ارتقای سلامت

اداری) با پژوهش حاضر قرابت بیشتری دارند.

خداداد حسینی و فرهادی‌نژاد (۱۳۸۰) در پژوهشی، موقعیت اقتصادی و فرهنگی، ویژگی‌های فردی-سازمانی، کمیت و کیفیت قوانین و مقررات را به عنوان مهم‌ترین عوامل فساد اداری معرفی کرده و راهکارهایی شامل افزایش حقوق بخش اداری، وضع مقررات، آگاهی عمومی نسبت به مقررات و قوانین، ایجاد نظام‌های مالی کارآمد، اصلاح ساختار اداری، عدم سیاسی کردن سیستم اداری و خصوصی‌سازی را برای کنترل و جلوگیری از فساد مؤثر می‌دانند.

حسینی و شمس (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «راهکارهای مبارزه با فساد اداری بر اساس ارزش‌های اسلامی» دریافته‌اند که تقویت نظارت درونی، نظارت اجتماعی، افزایش سلامت کارگزاران نظام اداری و احیای حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی در مبارزه با فساد اداری مؤثر است.

جعفری و شریف‌نیا (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «راهکارهای مبارزه با فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران» بر این نظر بوده‌اند که مقابله با فساد علاوه بر بسیج سازمان‌ها، نیازمند اصلاح ساختار و نظام‌های موجود است. نیکپور (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «ارائه الگوی نظارت عمومی به منظور پیشگیری از بروز فساد اداری در سازمان‌های دولتی ایران» بیان کرده است، بُعد نظارت نهادهای وابسته به قوه مقننه بالاترین رتبه و نقش را در زمینه مبارزه با فساد در سازمان‌های دولتی ایران داشته است. آبسالان (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «فساد اداری و پیشگیری از آن با توجه به قانون ارتقای نظام اداری و مقابله با فساد» به این نتیجه رسیده است، برنامه‌ریزی دقیق و تقویت کارگروهی سازمان‌ها، کارکردهای آموزشی و اطلاع‌رسانی رسانه‌ها می‌تواند

فردی تأکید دارند، برخی بر متغیرهای سازمانی و مدیریتی و برخی بر متغیرهای کلان مربوط به محیط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی. در عین حال این ادبیات علمی از جهت نوع تأکید بر بُعد خاصی از پدیده فساد اداری نیز قابل دسته‌بندی است: ۱. برخی از این پژوهش‌ها به بررسی عوامل بروز فساد پرداخته‌اند از جمله فرخ‌سرشت (۱۳۸۳)، حصاری (۱۳۹۴)، محمدزاده اقدم و همکاران (۱۳۹۳). از این میان پژوهش زندگی و همکاران (۱۳۹۶) با استفاده از روش فراتحلیل به بررسی عوامل مؤثر بر فساد پرداخته است. ۲. برخی پژوهش‌ها نقطه تأکیدشان بر پیامدهای فساد است؛ مانند اشتری و حبیبی (۱۳۹۵)، بهر دینی و خدامرادی (۱۳۹۵)، افضل‌ی (۱۳۹۰)، صالحی (۱۳۸۸)، پورلری و امیری (۱۳۹۶)، ویلوریا^۴ و همکاران (۲۰۱۲). ۳. برخی پژوهش‌ها نیز بر پیشگیری و مبارزه با فساد اداری تأکید داشته‌اند مانند حسینی و شمس (۱۳۹۱)، آبسالان (۱۳۹۶)، جعفری و شریف‌نیا (۱۳۹۴)، نیک‌پور (۱۳۹۵)، ملک‌محمدی و حق‌شناس (۱۳۹۲)، یعقوبی و همکاران (۱۳۹۶) و رانگیون^۵ (۲۰۱۶).

پژوهش حاضر با توجه به روش مورد استفاده، این ادبیات علمی را به صورت نظام‌مند بررسی و دسته‌بندی کرده و از یافته‌های آن‌ها متناسب با سؤال پژوهش برای شناسایی و دسته‌بندی سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد استفاده کرده است. در عین حال، پیشینه پژوهش را در سه دسته مذکور دسته‌بندی و معرفی کرده است. با توجه به حجم این ادبیات، در این قسمت صرفاً به بررسی چند نمونه از این آثار پرداخته شده که از جهت متغیر اصلی پژوهش (سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد

4. Villoria

5. Rangone

ملی و اراده سیاسی، کوچک‌سازی دولت، تقویت اعتماد مردم و اصلاح قوانین، به عنوان راهکارهایی برای مبارزه با فساد اداری شناسایی شده‌اند.

اشتری و حبیبی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «پیامدهای فساد اداری در نظام اداری کشور» دریافته‌اند، مبارزه با فساد اداری مستلزم عزم ملی، خواست همگانی و جدیت حکومت و دولت است. بهر دینی و خدامرادی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «پیامدهای فساد اداری» تأکید کرده‌اند، محیط‌های سازمانی چنانچه دارای سیستم‌های مناسب مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی، نظارت و کنترل نباشند، می‌توانند به‌آسانی به سوی فساد میل کنند. زندی و معدنی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «فرا ترکیب طراحی و تبیین مدل مطلوب فرهنگ سازمانی اسلامی برای مقابله با فساد اداری» دریافته‌اند گسترش فرهنگ سازمانی در سازمان‌ها و جامعه، مهم‌ترین اقدام پیشگیرانه از فساد در جامعه است.

پژوهش حاضر از لحاظ هدف و روش پژوهش، کاری نوآورانه محسوب می‌شود؛ این پژوهش با روش فراترکیب، پژوهش‌های متعدد انجام‌شده در این زمینه را به روشی نظام‌مند با هم ترکیب کرده و با بررسی یافته‌های این پژوهش‌ها، سازوکارهایی جامع برای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری تدوین کرده است. به دلیل تنوع و چندبُعدی بودن پدیده فساد، کاربرد روش‌های محدود و تک‌بُعدی در تحلیل این پدیده امکان‌پذیر نیست. در این میان روش فراترکیب می‌تواند با توجه به تعدد پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه، به روشی نظام‌مند، مطالعات انجام‌شده در حوزه فساد را باهم ترکیب و دیدگاهی جامع‌نگر فراهم کند.

در پیشگیری از وقوع فساد نظام اداری مؤثر باشد. محسنی (۱۳۹۵) معتقد است استفاده صحیح از فنون و روش‌ها، ترسیم مرزهای دقیق میان حقوق و آزادی‌های و حق جامعه بر دانستن و ایجاد تعادل میان شفاف‌سازی حریم خصوصی و آزادی اطلاعات و بیان با بهره‌گیری از قوانین ناظر بر این حوزه زمینه‌ساز استفاده موفقیت‌آمیز از فناوری اطلاعات در زمینه مبارزه با فساد اداری خواهد بود.

ران‌گون (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «رویکرد رفتاری پیشگیری از فساد اداری» اشاره کرده است رویکرد کیفی به فساد باید با اقدامات پیشگیرانه بر اساس مقررات و ابزارهای نظارتی شفاف به افزایش مسئولیت و جلوگیری از فساد کمک کند. ملک‌محمدی و حق‌شناس (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «سیاست‌گذاری الگوی مطلوب مبارزه با فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران و ارائه مطالعه تطبیقی ترکیه و پاکستان» بیان کرده‌اند همکاری مناسب میان دولت، جامعه و بخش خصوصی راهکار مهم برای مبارزه با فساد اداری است.

یعقوبی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «رویکردهای پیشگیرانه در مورد فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران با توجه به قانون ارتقای سلامت اداری» تصریح کرده‌اند تدابیر مبتنی بر تقویت ضمانت اجرا، اعم از تدابیر اداری، انتظامی، کیفری، از جمله تدابیر واکنشی پیشگیری از فساد اداری هستند. حبیبی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «شیوه‌های پیشگیری از فساد اداری در نظام اجرایی کشور» با تأکید بر جرم اختلاس و استفاده غیرمجاز از اموال مقامات دولتی، به تبیین مفهوم فساد و تدوین قوانین پیشگیرانه در نظام اجرایی کشور پرداخته است. قهرمانی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «فساد اداری و راهکارهای مقابله با آن» دریافته است عزم

۲. روش‌شناسی پژوهش

مقالات منتشرشده در مجلات علمی مختلف تمرکز می‌کند؛ وی کلمات کلیدی مرتبط را گزینش می‌کند (مبیینی دهکردی و کشتکار هرانکی، ۱۳۹۵: ۲۶). در این مرحله پژوهش حاضر، به بررسی کارهای مشابه انجام‌شده در جامعه آماری پژوهش‌ها، تمام اسناد و مدارک علمی گذشته، گزارش‌های پژوهشی، پایگاه داده و نشریه‌های داخلی در زمینه مبارزه و پیشگیری از فساد اداری طی سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۶ پرداخته است و منابعی که با موضوع پژوهش حاضر شباهت داشته‌اند را گزینش می‌کند.

مرحله جست‌وجو و انتخاب متون مناسب: در ابتدای فرایند جست‌وجو پژوهشگر مشخص می‌کند که پژوهش‌های یافت‌شده متناسب با سؤال پژوهش هست یا خیر؟ بدین‌منظور مقالات منتخب چندین بار مورد بازبینی قرار می‌گیرند و در هر بازبینی تعدادی از مقالات رد می‌شوند (قاسمی و رعیت‌پیشه، ۱۳۹۴: ۱۴). در این مرحله از پژوهش حاضر، طبق فرم الکترونیکی طراحی‌شده برای اطلاعات کتاب‌شناختی آثار، مؤلفه‌های مختلفی مانند نام نویسنده، نام خانوادگی (زمان انتشار) عنوان، نوع اثر (پایان‌نامه، مقاله علمی پژوهشی یا ترویجی، همایشی، پایان‌نامه، کتاب، گزارش)، رشته و تخصص، مقطع، دانشکده، دانشگاه، جنسیت، اتباع (ایرانی یا غیر) و محتوای آثار مربوط به پیشگیری و مبارزه با فساد اداری استخراج شده‌اند. در هر بازبینی پژوهش‌هایی که با هدف و سؤال پژوهش هماهنگی نداشتند حذف شده‌اند.

مرحله استخراج اطلاعات متون: پس از گزینش اسناد و گزارش‌های برگزیده، نوبت به استخراج کدها از متون است. آن‌ها به صورت واحدهای معنایی و کدهای مشخص دسته‌بندی می‌شوند (قاسمی و رعیت‌پیشه، ۱۳۹۴: ۱۴). در این مرحله

بینچ و دای^۶ معتقدند فرامطالعه شامل چهار روش اصلی است که عبارت‌اند از: فراتحلیل (تحلیل کمی محتوای مطالعات اولیه)، فراروش (تحلیل روش‌شناسی مطالعات اولیه)، فرانظریه (تحلیل نظریه‌های مطالعات اولیه)، فراترکیب (تحلیل کیفی محتوای مطالعات اولیه) (Bench & Day, 2010: 488). روش پژوهش حاضر، روش فراترکیب و زیرمجموعه روش فرامطالعه مدنظر پاترسون و کانام^۷ (۲۰۰۱) است. فراترکیب نوعی مطالعه کیفی است که اطلاعات و یافته‌های استخراج‌شده از مطالعات کیفی با موضوع مرتبط و مشابه را بررسی می‌کند و با فراهم کردن نگرشی نظام‌مند، از طریق ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف به کشف موضوعات و استعاره‌های جدید و اساسی می‌پردازد و با این روش، دانش فعلی را ارتقا می‌دهد. مرحله‌ای که پژوهش حاضر بر اساس آن انجام می‌شود، هفت مرحله الگوی سندلوسکی و باروسو^۸ است. این مراحل به شرح زیر است:

مرحله تنظیم سؤال پژوهش: برای تنظیم سؤال پژوهش از عوامل مختلفی مانند جامعه مورد مطالعه، چه چیزی، چه موقع و چگونگی انجام روش استفاده می‌شود (محقر و همکاران، ۱۳۹۲: ۴). در پژوهش حاضر، به بررسی این سؤال پرداخته می‌شود که بر اساس پژوهش‌های انجام‌شده در سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۹۶ چه سازوکارهایی در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران ارائه شده است؟

مرحله طراحی و بیان نظام‌مند ادبیات: در این مرحله پژوهشگر بر جست‌وجوی سیستماتیک

6. Bench and day
7. Paterson and canam
8. Sandelowski and Barroso

فراوانی در نظر گرفته شده است.

مرحله کنترل کیفیت: در مرحله ششم، نتایج کدگذاری جهت ارزیابی کیفیت در اختیار خبرگان قرار می‌گیرد تا یافته‌های حاصل از ترکیب نتایج کیفی منابع مورد استفاده کنترل کیفیت می‌شوند. در اینجا طی سه مرحله، مفاهیم و مقولات پژوهش مورد بررسی و بازبینی قرار گرفته است. مرحله کنترل کیفیت بر اساس بازبینی چندباره مفاهیم استخراج شده و انطباق آن‌ها با نمونه داده‌ها و انطباق آن‌ها با سؤال پژوهش است. بازبینی توسط سه کدگذار حاضر در پژوهش انجام شده تا مفهوم‌سازی و دسته‌بندی مفاهیم روشن‌تر و دقیق‌تر باشد. در این مسیر نام‌گذاری مفاهیم تغییر کرده است. برخی مفاهیم به دلیل هم‌پوشانی با هم ادغام شده‌اند و مفاهیم تکراری حذف شده است تا در نهایت دسته‌بندی مفاهیم به صورت نهایی در آمده است.

مرحله ارائه یافته‌ها: در پایان بر اساس داده‌هایی که از پژوهش‌ها در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد اداری استخراج شده بودند، سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد ارائه شده است.

پژوهش حاضر، با بررسی ۱۵۰ پژوهش از بین ۳۴۰ پژوهش شناسایی شده در زمینه سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران بر اساس پژوهش‌های منتشر شده در بازه زمانی ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۶ انجام شده است. این پژوهش‌های شناسایی شده از نوع ۴۱ مقاله علمی - پژوهشی، هفت مقاله علمی - ترویجی، ۶۹ مقاله همایشی، پنج گزارش پژوهشی، نه مقاله تخصصی و نوزده پایان‌نامه انجام شده در داخل کشور هستند که در پایگاه مجلات تخصصی نور (نورمگز)، بانک مقالات کنفرانس‌ها و ژورنال‌ها (سیویلیکا)، پژوهشگاه علوم فناوری اطلاعات ایران

از پژوهش حاضر، پس از بررسی دقیق اطلاعات متون انتخاب شده، مفاهیم و نمونه داده‌های مربوط به سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری با فرایند کدگذاری باز از درون متون با ذکر رفرنس استخراج شده‌اند و این مفاهیم در قالب سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد دسته بندی شدند.

مرحله ترکیب و تحلیل یافته‌های کیفی: در این مرحله پژوهشگر موضوعاتی را جست‌وجو می‌کند که در بین مطالعه‌های موجود فراترکیب پدیدار شده‌اند. این اقدام با عنوان بررسی موضوعی شناخته می‌شود. به محض شناسایی و مشخص شدن موضوع، پژوهشگر یک طبقه‌بندی ارائه می‌دهد که موضوع را به بهترین نحو توصیف کند (کمالی، ۱۳۹۶: ۷۳۱). در این مرحله از پژوهش حاضر، مفاهیمی که در فرایند کدگذاری باز استخراج و مفهوم‌سازی شده‌اند در ادامه با فرایند کدگذاری محوری با دقت زیادی با هم ترکیب شده‌اند و مقوله‌سازی انجام شده است. به بیانی دیگر مفاهیمی که با هم دارای قرابت معنایی بیشتر و از لحاظ مفهومی به هم نزدیک بوده‌اند در یک مقوله سازمان‌دهی و در هریک از مقوله‌ها دسته‌بندی شده‌اند. مقوله‌سازی بر اساس هشت شاخص نظریه حکمرانی خوب شامل شفافیت، مشارکت، حکومت قانون، عدالت و برابری، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی، توافق عمومی، کارایی و اثربخشی و دو مقوله هم طبق شاخص نظریه نظام ملی درستکاری شامل رسانه و نظارت انجام شده است. جداول مربوط به هریک از این مقوله‌ها به طور جداگانه تدوین شده‌اند. مفاهیم و نمونه داده‌های مربوط به سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در هریک از این جداول و در زیرمجموعه مقوله‌ها سازمان‌دهی شده‌اند و در هریک از این جدول‌ها نیز بر اساس تکرار مفاهیم استخراج شده

کشور منتشر شده‌اند. برای هریک از این پژوهش‌ها، یک فرم استخراج داده اختصاصی تدوین شده و اطلاعات مورد نیاز از هر پژوهش متناسب با هدف فراترکیب حاضر استخراج شده و در مرحله تحلیل داده‌ها، کدگذاری شده است.

۳. یافته‌های پژوهش

در این بخش به تحلیل و ترکیب مفاهیم استخراج شده در پژوهش پرداخته شده است. این مفاهیم در ده مقوله سازمان‌دهی شده‌اند. هشت مقوله بر اساس شاخص‌های حکمرانی خوب نام‌گذاری شده است و دو مقوله بر اساس شاخص‌های نظام ملی درستکاری استخراج شده‌اند.

(ایراندک)، بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)، پایگاه مرکز اطلاعاتی علمی جهاد دانشگاهی (سید)، پورتال جامع علوم انسانی و سازمان بازرسی کل کشور منتشر شده‌اند. انتخاب این تعداد پژوهش برای ورود به مرحله تحلیل و کدگذاری بر اساس روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شده است؛ به عبارتی یافته‌های پژوهش‌هایی که در راستای سؤال پژوهش حاضر بوده‌اند به مرحله تحلیل وارد شده‌اند.

شیوه جمع‌آوری داده‌ها به صورت اسنادی است. داده‌های پژوهش شامل پژوهش‌های مرتبط با سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری است که بین سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۷ در داخل

جدول ۱. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله مشارکت

فراوانی	نمونه داده‌ها	مفهوم
۱۳	«مشارکت مردم سبب افزایش پاسخ‌گویی دستگاه‌های اجرایی می‌شود و میزان فساد اداری می‌کاهد» (حق‌شناس، ۱۳۹۲: ۱۱۵)	مشارکت مردم
۳	«زمینه‌های مشارکت مردم به صورت مستقیم یا غیرمستقیم فساد اداری را کاهش می‌دهند» (ایروانی مهابادی، ۱۳۹۵: ۵)	مشارکت مردم در امور اجتماعی
۳	«مشارکت بیشتر بخش دولتی و خصوصی برای مبارزه با فساد اداری امکان‌پذیر است» (قلی‌پور و نیک‌رفقار، ۱۳۸۵: ۱۳)	توسعه مشارکت بخش دولتی و خصوصی
۳	«افزایش آگاهی مردم عامل بسیار مهم در مبارزه با فساد اداری است» (عابدی جعفری و صالحی، ۱۳۹۲: ۱۲)	افزایش آگاهی عمومی
۳	«مشارکت جامعه مدنی در ارزیابی مشکل فساد از راهبردهای بسیار مهم مبارزه با آن است» (حسن‌زاده جعفری، ۱۳۹۲: ۱۰۴)	مشارکت جامعه مدنی در مبارزه با فساد
۳	«افزایش آگاهی مردم از آیین‌نامه‌ها و قوانین می‌تواند اثر مطلوب در جلوگیری از فساد اداری داشته باشد» (تقویان، ۱۳۹۵: ۴)	افزایش آگاهی مردم از قوانین و آیین‌نامه‌ها
۲	«آگاه‌سازی مراجعه‌کنندگان نسبت به حقوق خود، برای نظارت بر عملکرد کارکنان سازمان‌ها انجام گیرد» (نیک‌پور، ۱۳۹۵: ۲۲۳)	آگاهی مراجعه‌کنندگان از حقوق خود
۲	«مشارکت الکترونیکی شهروندان استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی از جمله راه‌های مبارزه با فساد اداری است» (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۷)	مشارکت الکترونیکی شهروندان

جدول ۲. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله شفافیت

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
شفاف‌سازی امور	«شفافیت در کارها و فعالیت‌های اداری تا حدود زیادی از وقوع فساد اداری جلوگیری می‌کند» (بستان‌سرا و همکاران، ۱۳۹۶: ۹)	۱۳
شفاف‌سازی قوانین و مقررات	«شفاف‌سازی قوانین و مقررات مانع از این می‌شود که کارمندان دولت با محرمانه قلمداد کردن آن‌ها مرتکب فساد شوند» (کاظمی، ۱۳۸۳: ۱۲)	۱۱
شفاف‌سازی دارایی و شرایط مالی	«کارمندان عالی‌رتبه باید در بدو تصدی پست و هنگام تحویل پست، دارایی‌های خود را شفاف اعلام کنند» (کاظمی، ۱۳۸۳: ۱۲)	۵
مقررات‌زدایی	«مقررات‌زدایی به شفاف‌سازی سطح تقاضای خدمات فساد اداری کمک کند» (آقابابایی و همکاران، ۱۳۹۵: ۶)	۱۶
حق دسترسی به اطلاعات	«حق دسترسی به اطلاعات به معنای توانایی شهروندان در دسترسی به اطلاعات از میزان فساد اداری می‌کاهد» (نجف‌پور و حق‌شناس، ۱۳۸۸: ۸)	۵
فناوری اطلاعات	«استفاده از فناوری اطلاعات در کاهش فساد مؤثر است؛ فناوری اطلاعات فرصت‌های فساد را از دیگران می‌گیرد» (دانایی‌فرده، ۱۳۸۴: ۱۱۰)	۱۱
تعاملات شفاف بین کارکنان	«ضابطه‌مندی و شفاف‌سازی تعاملات و ارتباطات برون‌سازمانی مدیران سازمان‌ها عامل پیشگیری از فساد اداری است» (عظیمی، ۱۳۹۰: ۲۴۵)	۲
کاهش پیچیدگی‌های فرایندی	«بهترین اقدامات مقابله با فساد مبین نیاز به کاهش پیچیدگی‌های روندهای اداری و حوزه اختیارات از رهگذر مهندسی مجدد فرایندها در ارائه خدمات است» (رضایی‌ساییدی، ۱۳۹۶: ۱۳۴)	۲
سیستمی کردن کارها	«سیستمی کردن کارها موجب شفاف‌سازی و به میزان زیادی در کاهش رفتارهای فسادآمیز مؤثر است» (فلاحی‌نوده، ۱۳۹۱: ۹۱)	۲
استفاده از اینترنت	«نظام بوروکراتیک عریض و طویل باید از میان برود، بسیاری از کارها با اینترنت انجام شود و مراجعه حضوری شهروندان و کاغذبازی به کمترین اندازه برسد» (دهقانی و کریمی‌زاده شورکی، ۱۳۹۵: ۸)	۷

۳-۱. سازوکارهای مربوط به مقوله مشارکت

حاصل مفهوم‌سازی در این پژوهش شکل‌گیری مجموعه‌ای از مفاهیم است و مفاهیمی که مرتبط با بحث مشارکت در پیشگیری و مبارزه با فساد اداری بوده‌اند ذیل مقوله مشارکت دسته‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۱ آمده‌اند.

مقوله‌های مربوط به حکمرانی خوب عبارت‌اند از: مقوله مشارکت، شفافیت، اجماع یا توافق عمومی، پاسخ‌گویی، حکومت قانون، مسئولیت‌پذیری، عدالت و برابری، کارایی و اثربخشی و مقوله‌های مربوط به نظام ملی درستکاری شامل دو مقوله نظارت و مقوله رسانه هستند.

جدول ۳. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله توافق عمومی

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
سلامت همگانی کارگزاران	«هر نظام اداری و حکومتی برای اینکه بتواند امور جامعه خود را به‌درستی اصلاح کند، باید همه کارگزاران نظام اداری از سلامت برخوردار باشند» (هاتفی، ۱۳۹۵: ۱۳۰)	۳
ایجاد رضایت شغلی در کارکنان	«ایجاد رضایت شغلی در کارکنان موجب بهره‌وری، تعالی و پیشرفت سازمان‌ها می‌شود» (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۸)	۳
تقویت عزم ملی	«مبارزه با فساد اداری در کشور نیازمند عزم ملی و اراده جدی سیاسی است» (تر وندی، ۱۳۹۵: ۲)	۳
ایجاد مقبولیت دستگاه دولتی و نظارتی	«سیستم اداری کشور و دستگاه‌های نظارتی و کنترلی آن از سازوکار مناسب و مقبولیت عمومی برخوردار شوند» (نظری نژاد، ۱۳۹۵: ۲۰۷)	۲
توجه به توافق عمومی	«حرمت نگه داشتن مردم و توجه به توافق عمومی از جمله عوامل کاهش فساد اداری است» (الوانی و اسلام‌پناه، ۱۳۹۶: ۲۹۱)	۲
تصمیم‌گیری مشورتی	«قدرت تصمیم‌گیری اگر در سطوح مختلف سازمانی توزیع شود فساد اداری کاهش می‌یابد» (روحی، ۱۳۹۵: ۱۲)	۲
جلب حمایت سیاسی دولت‌مردان	«برای مبارزه با فساد می‌بایست حمایت سیاسی دولت‌مردان را به سوی خود جلب کرد» (ابزری و فغانی، ۱۳۹۲: ۳۵)	۲
برخورداردی مدیران از قدرت مرجعیت	«برخورداردی مدیران از قدرت مرجعیت به عنوان مرجع و الگو قدرت از میزان فساد اداری می‌کاهد» (یعقوبی، ۱۳۹۱: ۱۲۲)	۲
تقویت کار گروهی در سازمان‌ها	«با تقویت کار گروهی در سازمان‌ها و جلوگیری از فردگرایی از رفتار ناسالم کاسته می‌شود» (صادقی و بافقی، ۱۳۹۶: ۶)	۲
انتخابات آزاد و سالم	«در پرتو آن، شهروندان می‌توانند رأی خود را از کسانی که در معرض فساد اداری هستند، دریغ کنند» (کازمی، ۱۳۸۳: ۱۴)	۲

۲-۳. سازوکارهای مربوط به مقوله شفافیت

برخی از مفاهیم استخراج‌شده در این پژوهش مربوط به بحث شفافیت در پیشگیری و مبارزه با فساد هستند و مفاهیمی که باهم مرتبط بوده‌اند ذیل مقوله شفافیت دسته‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۲ آمده‌اند.

۳-۳. سازوکارهای مربوط به مقوله اجماع عمومی

یا توافق عمومی

برخی از مفاهیم استخراج‌شده در این پژوهش مربوط به بحث توافق عمومی در پیشگیری و مبارزه با فساد هستند و مفاهیمی که باهم قرابت معنایی داشته‌اند ذیل مقوله توافق عمومی دسته‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۳ آمده‌اند.

جدول ۴. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله پاسخ‌گویی

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
ارتقای پاسخ‌گویی دستگاهی اداری	«دستگاه اداری می‌بایست بر مبنای همان قانون الهی در برابر خدا و مردم مسئول و پاسخ‌گو باشند» (قائمی و گنجی، ۱۳۸۹: ۱۱)	۱۱
ارتقای پاسخ‌گویی سیاسی	«بالا بردن ظرفیت پاسخ‌گویی سیاسی عامل مهمی در جهت جلوگیری از فساد به شمار می‌رود» (نجف‌پور و حق‌شناس، ۱۳۸۸: ۵)	۳
پاسخ‌گویی مدیران و کارکنان	«همه مدیران واحدهای سازمانی مسئولیتی مشترک دارند که به سوی اهداف حرکت کنند و باید همواره پاسخ‌گوی وظایف خود باشند» (روحی، ۱۳۹۵: ۱۳)	۲
تقویت فرهنگ نقدپذیری	«فرهنگ پاسخ‌گویی و نقدپذیری دولت تقویت شود» (هاشمی و امین‌زاده، ۱۳۹۰: ۲۲)	۳
بالا بردن ظرفیت پاسخ‌گویی	«بالا بردن ظرفیت پاسخ‌گویی در ادارات عاملی مهم در پیشگیری از فساد اداری محسوب می‌شود» (نجف‌پور و حق‌شناس، ۱۳۸۸: ۶)	۱
بهبود پاسخ‌گویی	«بهبود پاسخ‌گویی مسئولان و کارمندان و گروه‌های بالاتر مقامات به مدیران و شهروندان موجب کاهش فساد اداری می‌شود» (اعتباریان و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۸)	۱
پاسخ‌گویی به مردم	«پاسخ‌گویی به مردم، فرهنگ مشارکت در لایه‌های عمیق فرهنگ جامعه را ترویج می‌کند و به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری آینده و کاهش فساد اداری کمک می‌کند» (کمالی، ۱۳۹۰: ۲۴)	۱
پاسخ‌گویی سازمانی	«مدیران در یک سازمان دولتی مسئولیت پاسخ‌گویی به مافوق خود را خواهند داشت، با این شرایط میزان فساد در ادارات در ارائه خدمات به حداقل خواهد رسید» (بختکی، ۱۳۹۵: ۳۸)	

۳-۴. سازوکارهای مربوط به مقوله پاسخ‌گویی

حکومت قانون در پیشگیری و مبارزه با فساد اداری هستند. مفاهیمی که با هم مرتبط بوده‌اند ذیل مقوله حکومت قانون دسته‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۵ آمده‌اند.

حاصل‌کننده‌ی کدگذاری در این پژوهش شکل‌گیری مفاهیمی مربوط به بحث پاسخ‌گویی در پیشگیری و مبارزه با فساد اداری است. مفاهیمی که باهم قرابت معنایی داشته‌اند ذیل مقوله پاسخ‌گویی سازمان‌دهی شده‌اند و در جدول شماره ۴ آمده‌اند.

۳-۶. سازوکارهای مربوط به مقوله مسئولیت‌پذیری

حاصل‌کننده‌ی کدسازی در این پژوهش شکل‌گیری مجموعه‌ای از مفاهیم است و مفاهیمی که مربوط به بحث مسئولیت‌پذیری در پیشگیری و مبارزه با فساد اداری بوده‌اند ذیل مقوله مسئولیت‌پذیری دسته‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۶ آمده‌اند.

۳-۵. سازوکارهای مربوط به مقوله حکومت قانون

مفاهیم دیگر که در این پژوهش طی فرایند مفهوم‌سازی جمع‌آوری شده‌اند، مربوط به بحث

جدول ۵. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله حکومت قانون

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
ایجاد مقررات مناسب	«راهکارهای مبتنی بر مقررات مناسب در ادارات بیشتر از سایر راهکارها در مبارزه با فساد مؤثر بوده است» (زندگی و همکاران، ۱۳۹۶: ۳۵).	۷
تدوین قانون خاص مبارزه با فساد	«قانون خاص برای مبارزه با فساد اداری تدوین شود» (بستان‌سرا و همکاران، ۱۳۹۶: ۹).	۵
اعتماد مردم به قانون	«قانون توجیه‌پذیر باشد، یعنی مردم باید اعتماد کنند که این کار به نفع آنان است و جلوی فساد را می‌گیرد» (یزدی و تقی، ۱۳۹۳: ۷).	۲
قانون ارتقای سلامت اداری	«اقدامات قانون جمهوری اسلامی ایران در مسیر مبارزه با فساد تصویب قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد است» (آبسالان، ۱۳۹۶: ۱۳۴).	۱۳
آزادی دسترسی به ضوابط و مقررات	«آزادی دسترسی به ضوابط و مقررات با شفافیتی که در عملیات دولت پدید می‌آورد و مانع از بروز فساد اداری می‌شود» (نجف‌پور و حق‌شناس، ۱۳۸۸: ۶).	۲
تضمین استقلال قوه قضایه	«تضمین استقلال قوه قضائیه در برخورد با عاملین و تأمین جانی آن‌ها انجام شود» (مقدسی، ۱۳۹۶: ۱۱۳).	۳
تدوین نظام حقوقی مؤثر	«نظام حقوقی مؤثر برای مبارزه با فساد و فعالیت‌های سازمان‌های دولتی و عمومی تدوین شود» (فلاحتی نوده، ۱۳۹۱: ۵۱).	۳
برخورد با متخلفان	«از جمله راهکارهای پیشگیری و کاهش تخلفات و فساد اداری، تقویت دستگاه‌های نظارتی و بازرسی در کشور است» (فتح‌آبادی، ۱۳۸۳: ۶۷).	۹
ایجاد مجازات‌های سنگین برای مفسدان	«مجازات‌های سنگین برای عاملان فساد در بخش دولتی در نظر گرفته شود» (مقدسی، ۱۳۹۶: ۱۰۹).	۵
اصلاح در قوانین	«اصلاحاتی در قوانین صورت گیرد که موجب شفاف‌سازی در مقررات شود و زمینه ارتقای سلامت اداری را فراهم کند» (حبیبی، ۱۳۹۵: ۶۴).	۵
ایجاد نظام احقاق حقوق و تأمین خسارت ارباب‌رجوع	«نظام احقاق حقوق و تأمین خسارت ارباب‌رجوع استقرار یابد» (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰۶).	۲
گزارش‌دهی مفاسد مالی	«با گزارش مفاسد مالی می‌توان از فرصت‌ها و تمایل‌ها نسبت به انجام فساد اداری جلوگیری کرد» (نظری‌نژاد، ۱۳۹۵: ۲۰۴).	۲
تناسب شدت مجازات متخلفان با جرائم	«تناسب شدت مجازات متخلفان با جرائم، زمینه عقلایی را برای ارتکاب فساد اداری از بین می‌برد» (وکیلی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۰).	۲
اصلاح ساختار قوه قضائیه	«اصلاح ساختار قوه قضائیه در مقابل فساد به تقویت قوه قضائیه در برابر فساد اداری کمک می‌کند» (خادم حسینی و زارع‌شاهی، ۱۳۹۵: ۱۲).	۲

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
ابطال مقررات و بخش‌نامه‌های خلاف	«مقررات و آیین‌نامه و بخش‌نامه‌های خلاف قانون ابطال شوند» (اسفندیاری، ۱۳۹۵: ۸۳)	۲
قوانین جلوگیری از فساد در بخش خصوصی	«در کشور طبق اصول اساسی قوانین داخلی، اقداماتی را اتخاذ خواهد کرد تا از فساد بخش خصوصی جلوگیری کنند» (نظری‌نژاد، ۱۳۹۵: ۲۰۷)	۲
تأمین امنیت روانی مدیران و قضات	«تأمین امنیت روانی، اجتماعی و اقتصادی مدیران و قضات سبب می‌شود که با متخلفان برخورد قاطع و جدی صورت گیرد» (بستان‌سرا همکاران، ۱۳۹۶: ۸)	۲
حمایت از شهود و مخبرین	«حمایت از اشخاص مؤثر در کشف جرم، مقوله مهم در زمینه مبارزه با فساد اداری است» (نظری‌نژاد، ۱۳۹۵: ۲۰۳)	۴

جدول ۶. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله مسئولیت‌پذیری

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
تقویت حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی	«هرچه مسئولیت اجتماعی در شهروندان افزون‌تر باشد و در روابط کاری کارکنان این حس شفاف‌تر شود، میزان فساد کاهش می‌یابد» (بابامحمدی، ۱۳۹۴: ۳۹)	۶
مسئولیت‌پذیری درونی	«مسئولیت‌پذیری درونی بهترین شیوه برای مبارزه با فساد در جوامع امروزی است مسئولیت‌پذیری درونی باید با مسئولیت‌پذیری بیرونی مبتنی بر کنترل و نظارت سیستمی تکمیل شود تا افراد را از رفتاری غیرعادلانه با یکدیگر باز کرد» (ایروانی مهابادی، ۱۳۹۵: ۵)	۲
تفویض مسئولیت‌ها در ادارات	«تفویض مسئولیت انجام اصلاحات سازمانی و اداری برای ساده‌سازی روش‌ها و رویه‌های انجام کار و کاستن از تمرکز سازمانی و اقتصادی به منظور ایجاد الگویی یکسان به یک دستگاه معین انجام شود» (حمیدی، ۱۳۹۵: ۹)	۵
مسئولیت‌پذیری بیرونی	«مسئولیت‌پذیری بیرونی انجام مسئولیت مرتبط با وظایفی که به کارمندان محول شده است از میزان فساد اداری می‌کاهد» (بستان‌سرا و همکاران، ۱۳۹۶: ۹)	۲
حذف سوءاستفاده از اختیارات	«فقدان این مسائل حقوقی و قضایی در میان مقام‌های اداری و یا عدم کاربرد معیارهای موجود همگی با مسئله سوءاستفاده از اختیارات مرتبط است» (رضایی ساییدی، ۱۳۹۶: ۱۳۴)	۲
حذف روابط شخصی و خویشاوندی	«بدون توجه به روابط شخصی، نژادی و خویشاوندی با آنان که به انجام کارهای مثبت اقدام می‌کنند مشکل فساد در ادارات حل می‌شود» (ایروانی، مهابادی، ۱۳۹۵: ۵)	۴
کاهش قدرت مدیران عالی‌رتبه و میان‌رتبه	«غالب فساد اداری در ادارات و سازمان‌ها افزایش قدرت اداری است که بعضاً باعث سرکوب مخالفان و به اطاعت درآوردن دیگران شده است و باید از میزان قدرت مدیران عالی‌رتبه و میان‌رتبه کاست» (طیبی و همکاران، ۱۳۹۵: ۵)	۲

جدول ۷. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله عدالت و برابری

فراوانی	نمونه داده‌ها	مفهوم
۲	«در زمینه تحقق عدالت اجتماعی برای ایجاد فرصت‌های برابر و مبارزه با فساد اداری تلاش شده است» (جباری و همکاران، ۱۳۹۴: ۵۲)	تحقق عدالت اجتماعی
۳	«اگر عدالت توزیعی و دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی و تأمین اجتماعی ارتقا یابد، دسترسی آسان و سریع شهروندان به خدمات عمومی زمینه‌ای برای کاهش فساد اداری است» (حق‌شناس، ۱۳۹۲: ۳۱۴)	ایجاد عدالت توزیع امکانات مناسب
۳	«بدون تبعیض در بین کارکنان برترین چیزی است که سلامت دولت‌ها را حفظ می‌کند و پشتوانه مردمی آن‌ها را تضمین می‌کند» (روحی، ۱۳۹۵: ۱۲)	حذف تبعیض بین کارکنان
۲	«قوانین و مقررات که در سازمان و جامعه برای حل مشکلات و سالم‌سازی محیط تدوین می‌شود باید کامل و بدون هرگونه تبعیضی باشند» (رضایی، ۱۳۹۳: ۱۴۸).	حذف تبعیض در قوانین و مقررات
۵	«با انحصارگرایی و انحصارطلبی مبارزه شود، در قیضه گرفتن قدرت و اقتدار سیاسی و اداری یکی از عوامل اصلی فساد اداری است» (صالحی، ۱۳۹۵: ۳)	حذف انحصارگرایی
۳	«عدالت در توزیع درآمدها بر حسب شایستگی‌ها و سایر مؤلفه‌های تأثیرگذار است. رعایت عدالت در توزیع درآمدها، انگیزه‌های ارتکاب فساد را کاهش داده و سلامت و کارایی سازمان را افزایش خواهد داد» (یعقوبی، ۱۳۹۱: ۱۲۹)	ایجاد عدالت در توزیع درآمدها
۱	«عدالت سازمانی به منزله اینکه با چه شیوه‌ای با کارکنان رفتار شود که آنان احساس کنند به صورت عادلانه با آن‌ها رفتار شده است نقش بسیار مهمی در کاهش از بروز فساد اداری دارد» (رضایی، ۱۳۹۳: ۱۴۸)	عدالت سازمانی
۲	«تقسیم کار عادلانه یکی از سازوکارهایی است که مدیریت بدان وسیله می‌تواند از کار واحد و یا سازمان در راستای سازندگی سازمان و بالندگی بهره‌گیرد» (تقویان، ۱۳۹۵: ۵)	تقسیم کار عادلانه
۵	«در برخورد با فساد اداری عدم تبعیض صورت گیرد. یکی از اصول اساسی در مبارزه با فساد اداری برخورد یکسان و بدون تبعیض با مرتکبان آن است» (صالحی، ۱۳۹۵: ۳)	حذف تبعیض در برخورد با متخلفان
۱	«عدالت طبیعی محاکم را ملزم می‌کند تا قوانین را به طور بی‌طرفانه و صحیح اجرا کند و همه افراد باید حق دسترسی به محاکم صالح و بی‌طرف را برای احقاق حقوقشان داشته باشند» (رشیدی، ۱۳۹۳: ۸۱).	عدالت طبیعی
۲	«قدرت انحصاری کارکنان در تصمیم‌گیری تعدیل شود» (بستان‌سرا و همکاران، ۱۳۹۶: ۷)	تعدیل قدرت انحصاری کارکنان در تصمیم‌گیری
۳	«امتیازات و رانت‌های حاکم بر سازمان‌ها، نهادها و بخش‌های مختلف اداری حذف شوند کشور در راستای مبارزه با فساد اداری به بخش اقتصادی هم توجه کند» (الوانی و اسلام‌پناه، ۱۳۹۶: ۳۰۳)	حذف امتیازات و رانت‌ها
۵	«تصمیم‌گیری به صورت زنجیره‌ای باشد و در هر مرحله یک نفر مسئول کل فرایند نباشد تا رشوه را افزایش ندهد» (حق‌بین و مهاجر، ۱۳۹۵: ۱۱)	عدم تمرکز در سپردن مسئولیت‌ها

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
تمرکززدایی	«تمرکززدایی از اداره امور موجب تقویت فرهنگ مشارکت‌پذیری در دستگاه‌های اجرایی دولتی می‌شود و از میزان فساد می‌کاهد» (فرخ‌سرشت، ۱۳۸۳: ۶۶)	۶
تناسب میزان حقوق و کار	«منطقی کردن سطح حقوق و مزایای کارکنان متناسب با تخصص و کار، اهمیت، نقش و کیفیت عمل آنان انجام شود» (کمالی، ۱۳۸۹: ۲۷)	۳

جدول ۸. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله اثربخشی و کارایی

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
افزایش کارآمدی و اثربخشی	«کارآمد کردن دولت و ادارات در جهت کاهش فساد اداری عدم کارایی و مسائل ساختاری دولت را کاهش داده است» (حسن‌زاده جعفری، ۱۳۹۲: ۱۱۶)	۴
حفظ شئون و ارتقای منزلت کارکنان	«حفظ شئون و ارتقای منزلت کارکنان از عوامل انگیزشی کاهش فساد اداری به شمار می‌روند» (یعقوبی، ۱۳۹۱: ۱۲۳)	۳
تقویت وظیفه‌شناسی	«وظیفه‌شناسی، یکی از عوامل فرهنگی مؤثر جهت مبارزه با فساد اداری به شمار می‌آید» (طیبی و همکاران، ۱۳۹۵: ۸)	۵
افزایش درآمد حقوق‌بگیران	«افزایش درآمد حقوق‌بگیران و افزایش قدرت خرید آنان، در مبارزه با فساد اداری مؤثر است» (وکیلی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۱)	۱۱
گزارش مستمر از عملکرد دستگاه‌های دولتی	«گزارش مستمر از عملکرد دستگاه مربوط در خصوص بهبود وظایف کارگروه در چارچوب الگوی گزارش‌دهی انجام شود» (نیازپور، ۱۳۹۴: ۷۵)	۳
فراهم کردن بستر رشد و توسعه اقتصادی	«فراهم کردن بسترهای رشد و توسعه اقتصادی برای همه افراد گروه‌های متقاضی عرصه کار، تقاضا برای فساد اداری را کاهش خواهد داد» (بصیر و بصیر، ۱۳۹۶: ۹)	۲
آموزش قبل و حین خدمت کارکنان	«آموزش قبل و حین خدمت در کاهش فساد اداری و پیشگیری از آن مناسب هستند» (کهن‌سال و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۴)	۳
توسعه زیربنایی	«توسعه زیربنایی (نهادسازی) و ایجاد محیط زیربنایی مؤثر یکی از راهکارهای مهم جلوگیری از فساد است» (کیانی، ۱۳۹۵: ۱۴۰)	۳
توسعه فرهنگ سازمانی	«فرهنگ سازمانی، ارزش‌های دینی و اخلاقی در رفتار سازمانی از میزان فساد اداری می‌کاهد» (آیسلان، ۱۳۹۶: ۱۳۴)	۱۲
اصلاح فرایندها و روش‌ها	«اصلاح فرایندها و روش‌ها می‌توانند نقش مهمی را در کاهش فساد اداری ایفا کنند» (پناهی، ۱۳۹۱: ۳۵)	۲
اصلاح ساختار استخدای	«ساختار استخدای مناسب، باعث از بین رفتن و کاهش بسیاری از مصادیق فساد در سازمان‌ها می‌شود» (زارع، ۱۳۹۵: ۸)	۲

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
مشورت با صالحان و نخبگان جهت تقویت سازمان‌ها	«مشورت با صالحان و نخبگان و احترام به افکار دیگران جهت تقویت سازمان‌ها، فساد اداری را کاهش می‌دهد» (الوانی و اسلام‌پناه، ۱۳۹۶: ۲۹۱)	۳
برقراری نظم	«نظم و انضباط در ادارات احیا شود» (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰۷)	۲
شایسته‌سالاری	سازوکارهای شایسته‌سالاری همچون گزینش؛ افرادی به دستگاه بوروکراسی راه پیدا کنند که واجد شرایط دستگاه گزینش باشند» (خضری، ۱۳۸۷: ۴۲)	۱۴
تشویق عملکرد سازمانی کارکنان	«با تشویق کارکنان در عملکرد سازمانی زمینه ارتقای بهبود عملکرد نیروی انسانی را فراهم کنند» (قهرمانی و حیدری، ۱۳۹۲: ۱۳)	۶
ایجاد نظام تنبیه مناسب	«تنبیه کارکنان سهل‌انگار و بی‌مسئولیت یک اصل دیگر در مبارزه با فساد اداری است» (اکبرنژاد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۸۵)	۵
ایجاد اصلاحات در نظام مالیاتی	«اصلاح نظام مالیاتی کارآمد و اقداماتی از این قبیل می‌تواند در کاهش عرضه فساد اداری مؤثر باشد» (بابایی و همکاران، ۲۰۱۷: ۱۰)	۶
ایجاد اصلاحات در نظام اداری و ساختار آن	«اصلاحات در ساختار نظام‌ها، روش‌ها و رویه‌های انجام کار و ارائه خدمات به مردم انجام شود» (هاشمی و امین‌زاده، ۱۳۹۰: ۱۶۲)	۱۵
تدوین برنامه‌ریزی دقیق	«مدیران سازمان‌ها با برنامه‌ریزی دقیق، حدود و وظایف افراد را به گونه‌ای مشخص کنند که کلیه کارکنان به تعهدات قانونی خود عمل کنند» (قهرمانی و حیدری، ۱۳۹۲: ۱۳)	۶
آگاه کردن کارکنان از وظایف خود	«باید کارکنان را کاملاً از وظایف خود آگاه ساخت و بعد بر آن مبنا کارها را تقسیم کرد» (تقویان، ۱۳۹۵: ۵)	۳
استراتژی توانمندسازی	«استراتژی توانمندسازی در مدل پیشنهادی از جنبه‌های نرم مبارزه با فساد اداری است» (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰)	۴
ایجاد پست و کیل مدافع اخلاقی	«ایجاد یک پست به عنوان وکیل مدافع اخلاقیات، از دیگر اقداماتی است که غالباً توصیه می‌شود» (موسوی، ۱۳۹۵: ۴)	۱
مدیریت نتیجه‌محور	«مدیریت مبتنی بر نتیجه، خواسته‌ها و نیازهای جدید محیط بیرونی را تقویت می‌کند و عامل فساد مورد رسیدگی قرار می‌گیرد» (اسماعیلی و ابراهیمی، ۱۳۹۵: ۲)	۲
فرایند گزارش‌دهی داخلی	«کارمندان ممکن است نیاز به این داشته باشند که در سطح معینی به یک ناظر گزارش دهند» (اسماعیلی و ابراهیمی، ۱۳۹۵: ۷)	۶
جلوگیری از فساد استخدامی	«از فساد استخدامی در ادارات جلوگیری شود» (حقیقین و مهاجر، ۱۳۹۵: ۱۱)	۳
صرفه‌جویی در اموال عمومی	«هر سازمانی که در استفاده از اموال عمومی صرفه‌جویی بیشتر و از اموال عمومی استفاده بهینه‌تری کند سالم‌تر است» (روحی، ۱۳۹۵: ۱۱)	۳

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
کاهش بوروکراسی اداری	«فساد اداری، به وسیله کاهش بوروکراسی اداری، کاهش می‌یابد» (ایمانی برندق و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۷۵)	۲
تعبیه مکانیسم‌های اطمینان‌بخش	«با تعبیه مکانیسم‌های اطمینان‌بخش به مبارزه مستمر با فساد اداری کمک شود» (بستان‌سرا و همکاران، ۱۳۹۶: ۷)	۲
ایجاد امنیت شغلی	«امنیت شغلی در همه امور کارمند، زمینه‌ای برای کاهش فساد اداری و مبارزه با آن است» (وکیلی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۳: ۹)	۲
جابه‌جایی کارمندان	«جابه‌جایی کارمندان و مسئولین در پست‌ها و شعب مختلف سبب کاهش فساد می‌شود» (دهقانی فیروزآبادی، ۱۳۹۵: ۵)	۱
تقویت فرهنگ قناعت	«با تقویت فرهنگ قناعت زمینه فساد اداری از بین می‌رود» (عظیمی، ۱۳۹۰: ۲۴۵)	۱
ترفیج درجات کارکنان	«موضوعاتی نظیر ترفیعات مؤثر یا مرتبط با کارمندان ضرورت دارد» (رضایی سایدی، ۱۳۹۶: ۱۳۵)	۲
بهبود معیشت کارکنان	«تأمین معیشت کارکنان و نظارت بر ثروت، مصرف و سطح زندگی آن‌ها، افزایش حقوق و مزایا و تأمین امکانات رفاهی کارکنان دولت از میزان فساد اداری در ادارات می‌کاهد» (فتح‌آبادی، ۱۳۸۳: ۶۷)	۷
اصلاح سیستم پرداخت دستمزد	«از بین بردن تبعیض در پرداخت حقوق و دستمزد در سطوح مختلف اداری. توجه به حقوق و مزایای کارکنان کم‌درآمد در بین دیگر راهکارهای ارائه‌شده در مبارزه با فساد مهم‌ترین و مفیدترین گام سوی داشتن جامعه خالی از فساد اداری است» (خادم حسینی و زارع‌شاهی، ۱۳۹۵: ۱۲)	۲

به بحث اثربخشی و کارایی بوده‌اند. مفاهیمی که باهم قرابت معنایی داشته‌اند ذیل مقوله اثربخشی و کارایی طبقه‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۸ آمده‌اند.

۴-۹. سازوکارهای مربوط به مقوله نظارت

برخی از مفاهیم جمع‌آوری‌شده در این پژوهش مربوط به بحث نظارت در پیشگیری و مبارزه با فساد هستند و مفاهیمی که باهم مرتبط بوده‌اند ذیل مقوله نظارت سازمان‌دهی شده‌اند و در جدول شماره ۹ آمده‌اند.

۴-۷. سازوکارهای مربوط به مقوله عدالت و برابری

مفاهیم دیگر که در این پژوهش طی فرایند مفهوم‌سازی جمع‌آوری‌شده‌اند مربوط به بحث عدالت و برابری در پیشگیری و مبارزه با فساد اداری هستند. مفاهیمی که با هم مرتبط بوده‌اند ذیل مقوله عدالت و برابری دسته‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۷ آمده‌اند.

۴-۸. سازوکارهای مربوط به مقوله کارایی و اثربخشی

مفاهیم دیگر شناسایی‌شده در این پژوهش مربوط

جدول ۹. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله نظارت

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
توسعه نظارت عمومی	«حق نظارت عمومی در حوزه فساد اداری فراهم بیاید تا از این طریق فرایند برای مقابله با فساد استفاده شود» (کهن‌سال و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۴)	۱۴
توسعه نظارت سازمانی	«یک دستگاه نظارتی سازمانی از شروط لازم مبارزه با فساد اداری محسوب می‌شود» (ولی پور، ۱۳۹۶: ۱)	۶
نظارت اجتماعی (بیرونی)	«تقویت نظارت بیرونی تر راه‌های برخورد با این پدیده است و به معنای کنترل افراد برای جلوگیری از فساد است. کنترل بیرونی نیز مانع فساد اداری می‌شود» (جعفری‌پور، ۱۳۹۵: ۸)	۸
نظارت و بازرسی غیرمستقیم	«نظارت و بازرسی غیرمستقیم از ارکان مبارزه با فساد اداری است» (جمشیدی، ۱۳۹۵: ۱۰)	۲
نظارت و کنترل دائمی	«نظارت و کنترل را به صورت دائمی جهت بهبود عملکرد نیروی انسانی در مبارزه با فساد اداری در سازمان‌ها دنبال کنند» (قهرمانی و حیدری، ۱۳۹۲: ۱۳)	۵
نظارت مردم بر مسئولین	«نظارت مردم بر مسئولان بیشتر از طریق مطبوعات و رسانه‌ها قابل پیگیری است» (صالحی، ۱۳۹۵: ۳)	۴
نظارت حکومت	«نظارت و کنترل از وظایف اصلی مدیران و موفقیت هر مجموعه‌ای در گرو داشتن نظام نظارتی قوی حکومتی است» (بصیر و بصیر، ۱۳۹۲: ۹)	۲
نظارت مستمر بر عملکرد کارکنان و مدیران	«برای دستیابی به این مهم باید از سازوکارهای نظارتی مستمر بر عملکرد کارکنان و مدیران استفاده کرد که نقش مؤثری در مبارزه با فساد خواهد داشت» (برزگر و زارع‌شاهی، ۱۳۹۵: ۶)	۲
نظارت از طریق آمبودزمان	«نظارت از طریق آمبودزمان برای حل و فصل اختلافات میان اشخاص حقوقی عمومی و شهروندان وجود دارد» (آقابابایی و برزگر، ۱۳۹۵: ۸)	۱
حذف نظارت سیلابی	«نظارت‌های سیلابی تبدیل به نظارت‌های ملایم و دائمی شود تا از تخلف‌های ریز کارکنان جلوگیری شود و کارکنان قبل از آلوده شدن نجات یابند» (تقویان، ۱۳۹۵: ۹)	۱
نظارت بر ثروت و سطح زندگی کارمندان دولت	«نظارت بر ثروت و سطح زندگی کارمندان دولت به این دلیل است که باید بتوان مشروعیت آن ثروت را به اثبات رساند» (لطیفیان، ۱۳۷۵: ۱۴)	۳
ایجاد نهادهای مستقل مبارزه با فساد	«تهادهای مستقل و دائمی برای مبارزه با فساد اداری ایجاد شود» (حسن‌پور و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۱۷۵)	۱۳
نظارت و بازرسی دقیق	«اصل نظارت و بازرسی به عنوان مانع قوی بروز فساد از اهمیت بسیاری برخوردار است» (اکبرنژاد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۸۵)	۳
هیئت نظارت بر حفظ حقوق شهروندی	«هیئت نظارت بر حفظ حقوق شهروندی ضمن احترام به آزادی‌های مشروع در مورد عموم شهروندان باشد» (آقابابایی و برزگر، ۱۳۹۵: ۱۳)	۱

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
ادغام وظایف دستگاه‌های نظارتی	«وظایف نهادهای موازی دستگاه‌های دولتی با هم ادغام شوند» (بستان‌سرا و همکاران، ۱۳۹۶: ۷)	۲
مراکز رسیدگی و نظارت به شکایت مردم	«مراکز، نهادهایی در جهت تحقیق و نظارت بر موارد سوءاستفاده از قدرت مشخص کنند و رسیدگی به شکایات مردم انجام شود» (حسن‌زاده جعفری، ۱۳۹۲: ۱۰۷)	۳

جدول ۱۰. مفاهیم و نمونه داده‌های مقوله رسانه

مفهوم	نمونه داده‌ها	فراوانی
رسانه‌های گروهی	«رسانه‌های گروهی، در آزادی برای ارائه گزارش و افشاکری فساد اداری و ارسال اطلاعات تقویت شوند» (فتح‌آبادی، ۱۳۸۳: ۶۶)	۷
تقویت نقش مطبوعات مستقل	«تنقش و جایگاه مطبوعات آزاد و مستقل در مبارزه با فساد اداری تقویت شود» (فرخ‌سرشت، ۱۳۸۳: ۶۶)	۹
افزایش برنامه‌های تلویزیونی ضدفساد	«از طریق افزایش برنامه‌های تلویزیونی ضدفساد اداری می‌توان کارکنان و شهروندان را از فساد اداری آگاه کرد و میزان آن را به حداقل رساند» (ایمانی برندق و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۵)	۲
ایجاد رسانه‌های گروهی پیشرفته	«دولت با استفاده از رسانه‌های گروهی پیشرفته به اطلاع‌رسانی عمومی و کاهش فساد اداری بخش‌های عمومی سازمان‌ها کمک کند» (زندی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۹۹)	۲
رسانه‌های آزاد	«رسانه‌های آزاد عامل مهمی در جهت جلوگیری از فساد به شمار می‌روند» (نجف‌پور و حق‌شناس، ۱۳۸۸: ۶)	۲
اطلاع‌رسانی و هشدار رسانه‌ای	«یکی از کارکردهای اصلی رسانه‌ها اطلاع‌رسانی از وقایع است تا میزان فساد را به حداقل برسانند» (رزمان، ۱۳۹۵: ۱۳۶)	۱
تقویت نقش رسانه‌ها	«رسانه‌های مستقل و حرفه‌ای با افشای سوءاستفاده‌ها، به بازیابی سطح رسانه‌های نهاد عمومی کلیدی فساد کمک می‌کنند و بر این اساس در مسیر مبارزه با فساد تلقی می‌شوند» (مقدسی و فرهادی، ۱۳۹۰: ۱۸)	۴
نقش بازدارندگی رسانه‌ها	«رسانه‌های ارتباط جمعی می‌توانند با تقویت باورهای درست در اداره شهر و سایر شهروندان، از فساد پیشگیری کنند» (بیابانی، ۱۳۹۵: ۲۵).	۱
شفافیت رسانه‌ای	«در مبارزه با فساد شفافیت رسانه‌ای ضروری است و این خود عاملی در مبارزه با فساد اداری و مالی محسوب می‌شود» (بیابانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱)	۱
رسانه‌های آموزشی	«رسانه‌ها عاملی مهم در پیشگیری از فساد اداری هستند؛ مخصوصاً رسانه‌های دارای کارکرد آموزشی می‌توانند فساد اداری را کاهش دهند» (ریبعی و عاصف، ۱۳۹۱: ۵۶).	۱

۳-۱. سازوکارهای مربوط به مقوله رسانه

برخی از مفاهیم استخراج‌شده در این پژوهش مربوط به بحث رسانه در پیشگیری و مبارزه با فساد هستند و مفاهیمی که باهم مرتبط بوده‌اند ذیل مقوله رسانه طبقه‌بندی شده‌اند و در جدول شماره ۱۰ آمده‌اند.

در این پژوهش داده‌هایی که طبق فرم الکترونیکی طراحی‌شده و استخراج شده بودند در دو مرحله کدگذاری شده‌اند. این داده‌ها در مرحله اول با فرایند کدگذاری باز به عنوان سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری شناسایی و مفهوم‌سازی شده‌اند و در ادامه کدگذاری محوری این سازوکارها در مقوله‌هایی که بر اساس هشت شاخص نظریه حکمرانی خوب و دو شاخص نظریه نظام ملی درستکاری تدوین شده بودند دسته‌بندی شده‌اند.

این مقوله‌ها از نظریه حکمرانی خوب عبارت‌اند از: مشارکت، شفافیت، حکومت قانون، مسئولیت‌پذیری، عدالت و برابری، توافق عمومی، پاسخ‌گویی، کارایی و اثربخشی و مقوله‌هایی طبق نظریه نظام ملی و رسانه هستند. تعداد مفاهیمی که بعد از فرایند کدگذاری به عنوان سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در هریک از این مقوله‌ها سازمان‌دهی شده‌اند به این صورت است که در مقوله مشارکت، یازده سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد اداری مطرح شده است. در مقوله شفافیت، شانزده سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد با تأکید بر سازوکار مقررات‌زدایی ارائه شده‌اند. در مقوله توافق عمومی، نه سازوکار پیشگیری و مبارزه با تأکید بر سازوکارهای سلامت همگانی کارگزاران و تقویت عزم ملی تدوین شده‌اند. در مقوله پاسخ‌گویی به نه سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد اداری اشاره شده است. در مقوله حکومت

قانون، ۲۹ سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد با توجه به اهمیت سازوکار ارتقای قانون سلامت اداری شناسایی شده است. در مقوله مسئولیت‌پذیری هفت سازوکار پیشگیری از فساد با تأکید بر تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی تصریح شده است. پانزده سازوکار مبارزه با فساد در مقوله عدالت و برابری با اشاره به سازوکار تمرکززدایی معرفی شده‌اند. در مقوله کارایی و اثربخشی ۶۷ سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد اداری با تأکید بر سازوکار خصوصی‌سازی دسته‌بندی شده است. در مقوله نظارت سی سازوکار مرتبط با مبارزه با فساد اداری بیان شده است. در مقوله رسانه ده سازوکار پیشگیری و مبارزه با توجه به اهمیت تقویت نقش مطبوعات مستقل در بین سایر سازوکارها دسته‌بندی شده‌اند.

از بین این سازوکارها، سازوکارهای ذکرشده در مقوله کارایی و اثربخشی در پژوهش‌های مورد مطالعه بیشتر مورد توجه قرار گرفته‌اند و بر سازوکارهای مربوط به مقوله مسئولیت‌پذیری تأکید کمتری شده است. در مجموع سازوکارهای ارائه‌شده در پژوهش‌های مورد بررسی در ده مقوله دسته‌بندی شده‌اند و تصویر جامعی از این حوزه مطالعاتی پیش رو قرار داده است. این سازوکارها با توجه به ترکیبی و جامع بودن می‌توانند به عنوان راهنمای جامعی برای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در دستگاه‌های اداری و نهادهای نظارتی مفید باشند.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، فراترکیب سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران بر اساس پژوهش‌های منتشرشده در سال‌های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۶ است. بر اساس روش فراترکیب برای هریک از این پژوهش‌های یک فرم استخراج

اداری در سازمان‌های دولتی ایران به سازوکارهای ابعاد نظارت عمومی و بُعد نظارت نهادی وابسته به قوه مقننه اشاره کرده است. در پژوهش حاضر نیز به مقوله نظارت عمومی به عنوان سازوکار مبارزه با فساد اداری اشاره شده است.

خداداد حسینی و فرهادی‌نژاد (۱۳۸۰) در پژوهشی با عنوان «فساد اداری و روش‌های کنترل آن» به سازوکارهای متعددی شامل افزایش حقوق بخش اداری، آگاهی عمومی نسبت به مقررات و قوانین نظام‌های مالی و کار، اصلاح ساختار اداری، عدم سیاسی کردن سیستم اداری و خصوصی‌سازی تأکید کرده بودند که این سازوکارها می‌توانند در پیشگیری و مبارزه با فساد مؤثر باشند. پژوهش حاضر هم سازوکارهایی شامل افزایش حقوق بخش اداری، آگاهی عمومی نسبت به مقررات و قوانین نظام‌های مالی و کار، اصلاح ساختار اداری و خصوصی‌سازی را به عنوان سازوکار پیشگیری از فساد اداری شناسایی کرده است. آبسلان (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «فساد اداری و پیشگیری از آن با توجه به قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد» به سازوکارهای برنامه‌ریزی دقیق، تقویت کارگروهی و جلوگیری از فردگرایی، کارکردهای آموزشی و اطلاع‌رسانی رسانه‌ها، آموزش قبل از ورود به خدمت و حین خدمت در زمینه پیشگیری از فساد در نظام اداری اشاره کرده است، در پژوهش حاضر نیز این سازوکارها معرفی شده‌اند.

درمجموع پژوهش حاضر از لحاظ هدف و روش پژوهش، کاری جدید محسوب می‌شود؛ زیرا این پژوهش، با روش فراترکیب، پژوهش‌های منتشرشده در زمینه سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران را به روشی نظام‌مند با هم ترکیب کرده است و یک پژوهش جامع در

داده تدوین و یافته‌های متناسب با سؤال پژوهش حاضر گردآوری شد. این یافته‌ها در دو مرحله کدگذاری باز و محوری، مفهوم‌سازی و مقوله‌بندی شده‌اند. هریک از مفاهیم استخراج‌شده معادل یک سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد اداری هستند. مقوله‌بندی این سازوکارها بر اساس هشت شاخص نظریه حکمرانی خوب و دو مقوله طبق شاخص‌های نظریه نظام ملی درست‌کاری انجام شده است. این مقوله‌ها بر اساس نظریه حکمرانی خوب عبارت‌اند از: مشارکت، شفافیت، حکومت قانون، مسئولیت‌پذیری، عدالت و برابری، توافق عمومی، پاسخ‌گویی، کارایی و اثربخشی. مقوله‌ها طبق نظریه نظام ملی درست‌کاری شامل نظارت و رسانه هستند. درمجموع در این پژوهش ۲۰۳ سازوکار پیشگیری و مبارزه با فساد اداری ارائه شده است. از این جهت، پژوهش حاضر با فراترکیب سازوکارهای موجود در پژوهش‌های قبلی، توانسته است یک نگاه ترکیبی و جامع در این زمینه ارائه دهد و از لحاظ بررسی جامع و ترکیبی مسئله فساد اداری، اولین پژوهش فراترکیب سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری در ایران است.

این پژوهش، با بررسی پژوهش‌های مختلف، نقش مهمی در روشن کردن ابعاد مختلف پدیده فساد اداری دارد؛ زیرا پژوهش‌های انجام‌شده هرکدام از زاویه‌ای خاص به بررسی موضوع پرداخته‌اند. به عنوان مثال جعفری و شریف‌نیا (۱۳۹۴) در پژوهشی، به راهکارهای مبارزه با فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران اشاره کردند و تأکیدشان بر بسیج سازمان‌ها، اصلاح ساختار و نظام‌های موجود است. پژوهش حاضر اما فراترکیب همه سازوکارهای پیشنهادی در ادبیات علمی این حوزه را مدنظر داشته است. نیک‌پور (۱۳۹۵) در پژوهشی، با ارائه الگوی نظارت عمومی به منظور پیشگیری از بروز فساد

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

پیشگیری و مبارزه با فساد اداری برای استفاده دستگاه‌های اداری و نظارتی ارائه کرده است. تأکید پژوهش حاضر بر شناسایی و دسته‌بندی سازوکارهای پیشگیری و مبارزه با فساد اداری بود که ترکیب این سازوکارها در یک پژوهش می‌تواند راهنمای جامعی برای دستگاه‌های اداری و نظارتی مانند دیوان محاسبات کشور، دیوان عدالت اداری، سازمان بازرسی کل کشور، سازمان برنامه و بودجه و سازمان حسابرسی باشد. علاوه بر این، جامعیت نتایج این پژوهش باعث تسهیل یادگیری و مطلع شدن سیاست‌گذاران و مدیران در مورد پیشگیری و مبارزه با فساد اداری می‌شود و از این طریق خواسته‌های سیاست‌گذاران را برای انجام سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد علمی محقق می‌کند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمامی اصول اخلاق پژوهش در این مقاله رعایت شده است.

حامی مالی

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه اطهره دولت کردستانی، دانش‌آموخته کارشناسی ارشد گروه علوم سیاسی دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به یک اندازه در نگارش اثر مشارکت داشته‌اند.

منابع فارسی

- ابراهیم‌زاده، ر.، پورغفاری، س. ر. و افشارنیا، ف. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری در دستگاه‌های دولتی. *فصلنامه دانش‌ارزیابی*، ۸(۲۷)، ۹۱-۱۱۴.
- ابزری، م. و فغانی، ف. (۱۳۹۲). کاربرد رویکرد PHA و SISPOP جهت اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری و راه‌کارهای مقابله با آن. *مجله تحقیق در عملیات در کاربردهای آن*، ۱۰(۱)، ۴۳-۵۷.
- اسفندیاری، خ. (۱۳۹۵). فساد، مقابله با فساد و اهمیت راهکار تقویت نظارت فراگیر. *فصلنامه دانش‌ارزیابی*، ۸(۲۷)، ۹۰-۷۷.
- استری، ا. و حبیبی، م. ح. (۱۳۹۵). *پیامدهای فساد اداری در نظام اداری کشور*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- اعتباریان، ا.، عمادزاده، م. و روحانی، ع. (۱۳۹۳). رابطه حسابرسی عملکرد با کاهش فساد اداری از طریق افزایش شفافیت، بهبود پاسخگویی و ارتقا اعتماد و درستی. *دانش حسابرسی*، ۱۴(۵۵)، ۵-۳۰.
- افضلی، ع. ر. (۱۳۹۰). فساد اداری و تأثیر آن بر توسعه: علل، پیامدها و راهکارهای برون‌رفت. *مجله حقوقی بین‌المللی*، ۲۸(۴۵)، ۲۳۵-۲۴۴.
- اکبرنژاد، م.، یعقوبی، م. و غلامی، ف. (۱۳۹۳). بررسی فساد اداری از دیدگاه قرآن و احادیث. *مدیریت اسلامی*، ۲۲(۱)، ۱۶۷-۱۹۵.
- الوانی، س. م. و اسلام‌پناه، م. (۱۳۹۷). طراحی مدل بازدارنده فساد اداری با اتکا به آموزه‌های نهج‌البلاغه. *مدیریت در دانشگاه اسلامی*، ۷(۱۵)، ۱۴۷-۱۶۲.
- ایروانی‌مهلبادی، م. (۱۳۹۵). *راهکارهای مبارزه با فساد بر اساس آموزه‌های اسلامی*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- ایمانی‌پرندق، م.، بیات، ع.، محمدی، ب. و باقری، ی. (۱۳۹۵). بررسی عوامل مؤثر بر فزاینده سلامت نظام اداری و مقابله
- با فساد. *فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی*، ۳(۱۷)، ۱۶۵-۱۷۸.
- آبسالان، ا. (۱۳۹۶). فساد اداری و پیشگیری از آن، با توجه به قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد. *مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه*، ۳(۲/۱)، ۱۳۰-۱۴۰.
- آقایابایی، ا. و برزگر، ع. ر. (۱۳۹۵). *چابگاه بازرسی و راهکارهای آن در پیشگیری از فساد*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- بابامحمدی، م. (۱۳۹۴). نظارت همگانی، رویکردی متفاوت و فراگیر در مبارزه با فساد. *فصلنامه دانش‌ارزیابی*، ۷(۲۶)، ۳۵-۴۶.
- بابایی، ع.، فضایی، س. ق.، فرشته‌مقدم، م. و خلیقی، ن. (۱۳۹۶). *بررسی فساد اداری؛ روش‌های مقابله با آن و تنظیم قوانین موردنیاز*. مقاله ارائه شده در نخستین کنگره بین‌المللی حقوق ایران با رویکرد حقوق شهروندی، تهران، ایران، ۴-۳ آبان ۱۳۹۶.
- بختکی، ب. (۱۳۸۶). نقش مسئولیت پاسخگویی در ارتقا کیفیت ارائه خدمات عمومی. *دانش و پژوهش حسابداری*، ۳۳(۹)، ۳۴-۳۹، ۵۶-۶۳.
- برزگر، ع. ر. و زارع‌شاهی، م. (۱۳۹۵). *ارتقا سلامت نظام اداری و مبارزه با فساد*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- بستان‌سراه، م.، محمددوست، م. ر.، شاه‌احمدی، س. س. و شاهزاده‌احمدقاسمی، ش. س. (۱۳۹۶). مدیریت و پیشگیری فساد اداری در سازمان‌های دولتی. مقاله ارائه شده در کنفرانس سالانه پارادایم‌های نوین مدیریت در حوزه هوشمندی، تهران، ایران، ۲۲ تیر ۱۳۹۶.
- بصیر، ع. و بصیر، س. (۱۳۹۶). *راهکارهای برون‌رفت از چالش فساد اداری در سازمان‌های دولتی*. مقاله ارائه شده در دومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت و حسابداری، تهران، ایران، ۱۵ تیر ۱۳۹۶.
- بهردینی، ک. و خدامرادی، م. (۱۳۹۵). *پیامدهای فساد اداری*. مقاله ارائه شده در چهارمین کنفرانس بین‌المللی حسابداری

- ملی علوم مدیریت نوین، گرگان، ایران، ۱۴ شهریور ۱۳۹۲.
- حبیبی، ع. ر. (۱۳۹۵). بررسی شیوه‌های پیشگیری از فساد اداری در نظام اجرایی کشور با تأکید بر جرم اختلاس و استفاده غیرمجاز از اموال توسط مقامات دولتی [آپایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- حسن‌زاده‌جعفری، م. (۱۳۹۲). بررسی وضعیت نظام حقوقی ایران در مقابله با فساد اداری [آپایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.
- حسینی، ع. و شمس، ع. ح. (۱۳۹۱). راهکارهای مبارزه با فساد اداری بر اساس ارزش‌های اسلامی. *اسلام و پژوهش‌های مدیریتی*، ۱(۲)، ۸۱-۱۰۴.
- حسینی، س. م. و نوذری‌فردوسی، م. (۱۳۹۳). سیاست جنایی اسلام در قبال فساد اداری و مطالعه تطبیقی با موازین بین المللی. *مطالعات حقوق کیفری و جرم‌شناسی*، ۱(۱)، ۱۰۱-۸۳.
- حق‌بین، ا. ر. و مهاجر، م. (۱۳۹۵). *فساد اداری؛ علل و راهکارها*. مقاله ارائه شده در دومین کنفرانس بین‌المللی حسابداری، مدیریت و نوآوری در کسب و کار، رشت، ایران، ۱۲ شهریور ۱۳۹۵.
- حق‌شناس، م. ج. (۱۳۹۲). رویکردهای کلان مبارزه با فساد در جمهوری اسلامی ایران (مطالعه موردی: برنامه‌های سوم، چهارم و پنجم توسعه). *ریافت انقلاب اسلامی*، ۲(۳)، ۱۰۳-۱۲۰.
- حمیدی، ا. ر. (۱۳۹۵). *دولت الکترونیک و مبارزه با فساد اداری*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- حمیدی‌حصاری، ی. (۱۳۹۴). فراتحلیل عوامل مؤثر بر کچ‌روی‌های اداری در سازمان‌های ایرانی [آپایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
- خادم‌الحسینی، ر. و زارعشاهی، ع. (۱۳۹۵). *مفاسد اداری و رویکرد دین و حکومت در مبارزه با آن*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- و مدیریت با رویکرد علوم پژوهشی نوین، تهران، ایران، ۲۴ مرداد ۱۳۹۵.
- بیابانی، غ. ح. (۱۳۹۲). نقش رسانه در پیشگیری از جرم. *رسانه*، ۳(۳)، ۳۳-۴۲.
- بیابانی، غ. ح.، عصار، م. ت. و مظفری، ا. (۱۳۹۵). شفافیت رسانه ای در مقابله با فساد و جرم سازمان یافته. *رسانه*، ۴(۴)، ۶۵-۸۳.
- پناهی، ع. (۱۳۹۱). مبارزه با فساد اداری از طریق اصلاح ساختار دولت و روش‌های اجرایی در حقوق ایران [آپایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. سمنان: دانشگاه سمنان.
- تروندی، ا. (۱۳۹۵). *ارزش‌های اسلامی و مقابله با فساد*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- تقویان، ن. (۱۳۹۵). *بررسی سازوکارهای مدیریتی مؤثر در تخلفات کارمندان*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- جباری‌پور، م.، عابدی‌جعفری، ح. و ابویی‌اردکانی، م. (۱۳۹۴). بررسی و ارزیابی خطمشی‌های مبارزه با فساد در برنامه‌های چهارگانه توسعه جمهوری اسلامی ایران. *سیاست‌گذاری عمومی*، ۲(۲)، ۵۱-۶۸.
- جعفری، ا. و شریفینیا، م. ح. (۱۳۹۴). *راهکارهای مبارزه با فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران*. مقاله ارائه شده در کنفرانس ملی چارسوی علوم انسانی، شیراز، ایران، ۳۰ بهمن ۱۳۹۴.
- جعفری‌پور، ر. (۱۳۹۵). *تدابیر پیشگیرانه و راهکارهای مقابله با فساد در آموزه‌های اسلام*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.
- جمشیدی، م. ج.، جمشیدی، م. ج. و مولودیان، ز. (۱۳۹۲). *بررسی نقش دولت الکترونیک در سلامت نظام اداری و ارائه ی مدل مبتنی بر کارکردهای دولت الکترونیک جهت مقابله با فساد اداری*. مقاله ارائه شده در دومین همایش

رضایی، م. ر. (۱۳۹۳). بررسی نقش عدالت سازمانی در پیشگیری از بروز فساد اداری (مطالعه موردی: اداره مالیاتی شهرستان زاهدان) [آپایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. زاهدان: دانشگاه سیستان و بلوچستان.

رضائی‌سیابیدی، ع. ر. (۱۳۹۶). بررسی فساد اداری و راهکارهای مقابله با آن در قانون جزایی ایران، *فقه، حقوق و علوم جزا*، ۱، ۱۳۰-۱۴۵.

روحی، ر. (۱۳۹۷). *بررسی فساد اداری و روش‌های مقابله با آن و تنظیم قوانین موردنیاز*. مقاله ارائه شده در کنفرانس ملی نقش مدیریت در چشم‌انداز ۱۴۰۴، رشت، ایران، ۱۰ شهریور ۱۳۹۷.

زارع، م. (۱۳۹۵). *فناوری اطلاعات و مبارزه با فساد*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.

زرنندی، س.، حمیدی‌حصاری، ی.، و معدنی، ج. (۱۳۹۶). عوامل مؤثر بر فساد اداری در سازمان‌های دولتی جمهوری اسلامی ایران. *مجلس و راهبرد*، ۲۴(۹۱)، ۱۶۵-۲۰۲.

زرنندی، س.، و معدنی، ج. (۱۳۹۵). طراحی و تبیین مدل مطلوب فرهنگ سازمانی اسلامی برای مقابله با فساد اداری در سازمان‌ها. *مطالعات رفتار سازمانی*، ۵(۲)، ۸۵-۱۱۷.

شفیع‌زاده، ح. (۱۳۸۹). ارتقای فرهنگ و آموزش عمومی برای مقابله با فساد. *فصلنامه دانش‌ارزیابی*، ۲(۳)، ۱۴۱-۱۶۰.

صادقی، م.، و بافتی، ت. (۱۳۹۶). *نقش فرهنگ سازمانی در پیشگیری از بروز فساد اداری*. مقاله ارائه شده در دومین همایش بین‌المللی و چهارمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، ایران، ۳۰ آذر ۱۳۹۶.

صالحی، ج. (۱۳۸۸). فساد اداری؛ مفهوم، علل و آثار آن. *ماهنامه گانون*، ۱۰۵(۱۰۲)، ۱۰۵-۱۲۳.

صالحی، س. (۱۳۹۵). *راهکارهای مبارزه با فساد اداری بر اساس آموزه‌های اسلامی*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.

خدادادحسینی، س. ح.، و فرهادی‌نژاد، م. (۱۳۸۰). بررسی فساد اداری و روش‌های کنترل آن. *پژوهش‌های مدیریت در ایران*، ۱(۵)، ۳۷-۵۳.

خدری، ب.، محمدزاده‌اقدم، ع.، و مؤمنی‌ماسوله، ف. س. (۱۳۹۵). عوامل اجتماعی مؤثر بر فساد اداری در سازمان‌های دولتی شهرستان سنندج. *رفاه اجتماعی*، ۱۶(۶۰)، ۱۳۷-۱۶۷.

خضری، م. (۱۳۷۸). آسیب‌شناسی روش‌های مبارزه با فساد اداری در ایران. *فصلنامه مطالعات راهبردی*، ۱۱(۴۲)، ۸۲۶-۸۱۳.

خلفخانی، م. (۱۳۸۹). رویکرد اجتماعی در تدوین شاخص‌های اندازه‌گیری فساد اداری. *فصلنامه دانش‌ارزیابی*، ۲(۳)، ۷۹-۱۱۶.

دانایی‌فرد، ح. (۱۳۸۴). استراتژی مبارزه با فساد: آیا فناوری اطلاعات فساد اداری را کاهش می‌دهد؟ *فصلنامه مدرس علوم انسانی*، ۹(۲)، ۱۰۱-۱۱۸.

دهقانی، م. ح.، و کریمی‌زاده‌شورکی، م. ح. (۱۳۹۵). *بررسی علل و عوامل بروز فساد اداری در ایران و راهبردهای مقابله‌ای با آن*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.

دهقانی‌فیروزآبادی، ا. (۱۳۹۵). *راهکارهای مبارزه با فساد اداری*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.

ربیعی، ع.، و آصف، ه. (۱۳۹۱). نقش فرهنگ سازمانی در پیشگیری از بروز فساد اداری. *مدیریت دولتی*، ۴(۱۰)، ۴۵-۵۸.

رزمان، ع. (۱۳۹۶). بررسی نقش رسانه‌ها در ارتکاب جرایم. *فصلنامه علمی - حقوقی قانون‌یار*، ۱(۱)، ۱۱۹-۱۳۸.

رشیدی، م. (۱۳۹۵). *راهکارهایی علیه فساد اداری در حقوق ایران و بین‌الملل با تکیه بر مفهوم شفافیت*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.

قلی‌پور، ر. و نیک‌رفتار، ط. (۱۳۸۵). فساد اداری و راهکارهای مناسب برای مبارزه با آن. *مجلس و راهبرد*، ۱۳(۵۳)، ۵۴-۳۳.

قهرمانی، ل. (۱۳۹۵). *بررسی عوامل ایجاد فساد اداری و راهکارهای مقابله با آن*. مقاله ارائه شده در دومین همایش سراسری مباحث کلیدی در علوم مدیریت و حسابداری، گرگان، ایران، ۵ خرداد ۱۳۹۵.

قهرمانی، م. و وحیدی، ر. (۱۳۹۲). بررسی رابطه سلامت نظام اداری و بهبود عملکرد نیروی انسانی سازمان‌های مالی - دولتی استان آذربایجان غربی. *مطالعات کمی در مدیریت*، ۲(۴)، ۱۵۵-۱۸۶.

کاظمی، م. د. (۱۳۸۳). فساد اداری و اقتصادی ایران - راهکارها. *تازه‌های اقتصاد*، ۱(۱۰۶)، ۵۱-۶۳.

کمالی، ی. (۱۳۸۹). سلامت اداری در ایران، آسیب‌ها و راهکارها. *دوفتنامه علمی/تحلیلی سازمان بازرسی*، ۲۷(۲۷).

کمالی، ی. (۱۳۹۶). روش‌شناسی فراترکیب و کاربرد آن در سیاست‌گذاری عمومی. *فصلنامه سیاست*، ۳(۳)، ۳۷-۷۳۶-۷۲۱.

کهن‌سال، ع. ا.، ابراهیمی، م. و قاسم‌زاده، س. ه. (۱۳۹۴). *بررسی نقش و جایگاه فرهنگ سازمانی در پیشگیری از بروز فساد اداری مطالعه موردی: شهرداری مشهد*. مقاله ارائه شده در کنفرانس سالانه رویکردهای نوین پژوهشی در علوم انسانی، تهران، ایران، ۱۶ بهمن ۱۳۹۴.

کیانی، غ. ر. (۱۳۹۵). نقش نهادهای نظارتی در پیشگیری از فساد اداری در دستگاه‌های اجرایی آ پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد. صفادشت: دانشگاه آزاد اسلامی واحد صفادشت.

لطیفیان، ا. (۱۳۷۵). عوامل مؤثر بر فساد اداری و راه‌های مبارزه با آن. *دانش و توسعه*، ۴(۴)، ۵-۲۳.

مبینی‌دهکردی، ع. و کشتکارهرانکی، م. (۱۳۹۵). فراترکیب مدل‌های نوآوری اجتماعی. *برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی*، ۷(۲۶)، ۱۰۱-۱۳۸.

محسنی، ف. (۱۳۹۲). پیشگیری از فساد اداری با تأکید بر فناوری اطلاعات. *دیدگاه‌های حقوق قضائی*، ۱۸(۶۱)، ۱۷۴-۱۳۹.

طیعی، س.، سبحانی، ع.، بابایی، د. و قدیمی، ب. (۱۳۹۶). *فساد اداری و راه‌های پیشگیری از آن در نظام اداری*. مقاله ارائه شده در نخستین کنگره بین‌المللی حقوق ایران با رویکرد حقوق شهروند، تهران، ایران، ۳-۴ آبان ۱۳۹۶.

عابدی‌جعفری، ح. و صالحی، ا. (۱۳۹۲). تبیین نقش سازمان‌های جهانی در مبارزه با فساد مطالعه‌ی موردی دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل. مقاله ارائه شده در کنفرانس ملی حسابداری و مدیریت، تهران، ایران، ۲۴ بهمن ۱۳۹۲.

عباس‌زادگان، م. (۱۳۸۳). *فساد اداری*. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

عظیمی، ح. (۱۳۹۰). طراحی الگوی عوامل سازمانی و مدیریتی مؤثر بر فساد اداری-مالی با آسیب‌شناسی در سازمان‌های دولتی (مطالعه موردی: سازمان‌های دولتی شهرهای اصفهان و زنجان) [رساله دکتری]. اصفهان: دانشگاه اصفهان.

علی‌پورلری، ر. و امیری، ح. (۱۳۹۶). *فساد اداری، علل بروز و پیامدهای آن*. مقاله ارائه شده در کنفرانس مدیریت و علوم رفتاری، تهران، ایران، ۳۰ آذر ۱۳۹۶.

فتح‌آبادی، م. ح. (۱۳۸۳). بررسی عوامل بروز فساد اداری و راهکارهای پیشگیری و کاهش آن. *دانش حسابرسی*، ۱۳(۱۳)، ۶۰-۶۹.

فرخ‌سرشت، ب. (۱۳۸۳). بررسی عوامل مؤثر در بروز فساد اداری به منظور ارائه الگویی جهت کاهش اثرات آن در روند توسعه جمهوری اسلامی ایران. *فصلنامه دانش مدیریت*، ۱۷(۴)، ۶۵-۸۴.

فلاحی‌نوده، ه. (۱۳۹۱). بررسی عوامل فساد اداری در ایران و شیوه‌های مبارزه با آن [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

قاسمی، ا. (۱۳۹۳). حکمرانی خوب به مثابه الگویی برای مبارزه با فساد و ارتقای سلامت اداری در ایران [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. بابلرس: دانشگاه مازندران.

قاسمی، ا. ر. و رعیت‌پیشه، م. ع. (۱۳۹۴). ارائه مدلی برای ارزیابی پایداری زنجیره تأمین با رویکرد فراترکیب. *پژوهشنامه مدیریت اجرایی*، ۷(۱۴)، ۹۱-۱۱۲.

قائمی، م. ح. و گنجی، ر. م. (۱۳۹۰). فساد اداری و روش‌های اصلاح آن. *ماهنامه دادرسی*، ۸۹(۱۲-۱۲)، ۲۱-۱۲.

۱۳۵-۱۱۵، (۱۷)۵.

ولی‌پور، ه. (۱۳۹۸). بررسی نقش احکام فقهی بر سلامت نظام اداری و پیشگیری از فساد آن [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. تبریز: دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

هاتفی، ع. (۱۳۹۵). عامل اصلی بروز فساد و راه کارهای برون‌رفت آن در بانکداری رایج ایران [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. قم: دانشگاه جامعه المصطفی العالمیه.

هاشمی، س. ح. و پورامین‌زاد، س. (۱۳۹۰). فساد اداری و راهبردهای مبارزه با آن. *بررسی‌های بازرگانی*، (۵۰)، ۵۲-۷۱.

یعقوبی، ع. درخشان، ع. و مقدسی، ا. (۱۳۹۶). *رویکردهای پیشگیرانه در مورد فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران با توجه به قانون ارتقاء سلامت نظام اداری*. مقاله ارائه شده در نخستین کنگره بین‌المللی حقوق ایران با رویکرد حقوق شهروند، تهران، ایران، ۳-۴ آبان ۱۳۹۶.

یعقوبی، م. (۱۳۹۱). بررسی فساد اداری، عوامل و راهکارهای مقابله با آن از دیدگاه قرآن و حدیث [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد]. ایلام: دانشگاه ایلام.

محرر، ع.، جعفرنژاد، ا.، مدرس‌یزدی، م. و صادقی‌مقدم، م. ر. (۱۳۹۲). ارائه الگوی جامع هماهنگی اطلاعاتی شبکه تامین خودروسازی با استفاده از روش فراترکیب. *مدیریت و فناوری اطلاعات*، (۴)۵، ۱۶۱-۱۹۴.

مصباح‌یزدی، م. ت. (۱۳۹۳). سلامت اداری و راه‌های مبارزه با فساد اداری. *اسلام و پژوهش‌های مدیریتی*، (۱)۴، ۵-۱۲.

مقدسی، ح. ر. و فرهادی، ر. (۱۳۹۰). کنترل فساد اداری در بخش دولتی و ارائه مدل راهبرد جامع پیشگیری از فساد در ایران. *گزارش پژوهشی*، (۳۴)۴، ۱-۳۴.

مقدسی، ع. ر. (۱۳۸۹). کاربرد حکمرانی شایسته در مبارزه با فساد اداری. *اطلاعات سیاسی - اقتصادی*، (۲۸۲)، ۱۱۷-۱۰۶.

ملک‌محمدی، ح. ر. و حق‌شناس، م. ج. (۱۳۹۲). سیاست‌گذاری مبارزه با فساد اداری در جمهوری اسلامی ایران و ارائه الگوی مطلوب: مطالعه تطبیقی ترکیه و پاکستان. *فصلنامه سیاست*، (۱)۴۳، ۱۳۷-۱۵۴.

موسوی، س. م. (۱۳۹۵). *راهکارهای سازمان بازرسی برای مبارزه با فساد*. مقاله ارائه شده در سومین همایش بسترهای فساد مالی و اداری در نظام حقوقی ایران با رویکرد اصلاح و توسعه نظام حقوقی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میبد، میبد، یزد، ۲۸ بهمن ۱۳۹۵.

نجف‌پور، ش. و حق‌شناس، م. ج. (۱۳۸۸). جریان آزاد اطلاعات و مبارزه با فساد. *گزارش پژوهشی*، (۹)۲، ۱-۶۴.

نظری‌نژاد، ر. و اسفندیاری‌فر، خ. (۱۳۹۵). بررسی تطبیقی کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با فساد مالی و قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد. *پژوهشنامه حقوقی و کیفری*، (۱)۷، ۱۹۱-۲۱۵.

نیازپور، ا. ح. (۱۳۹۴). پیشگیری از فساد اداری-مالی در پرتو «آیین‌نامه پیشگیری و مقابله نظام‌مند و پایدار با مفاسد اقتصادی در قوه مجریه ۱۳۹۲». *راهبرد*، (۷۶)۲۴، ۶۱-۷۸.

نیک‌پور، ا. (۱۳۹۵). ارائه الگوی نظارت عمومی به‌منظور پیشگیری از بروز فساد اداری در سازمان‌های دولتی ایران. *مجلس و راهبرد*، (۸۷)۲۳، ۲۰۱-۲۳۱.

وکیلی‌فرد، ح. ر.، دهقان، ح. و فضیلت، ف. (۱۳۹۳). عوامل مؤثر در کاهش فساد اداری و مالی و ابعاد آن در سازمان‌های دولتی منتخب. *مطالعات بین‌رشته‌ای دانش راهبردی*.

References

- Abbas Zadegan, M. [Administrative corruption (Persian)]. Tehran: Iran Cultural Studies. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/716061>
- Abedi Jafari, H., & Salehi, A. (2014). [Explaining the role of global organizations in combating corruption case study of the United Nations Office on Drugs and Crime (Persian)]. Paper presented at National Conference on Accounting and Management, Tehran, Iran, 13 February 2014. <https://civilica.com/doc/420121/>
- Absalan, I. (2017). [Corruption and its prevention, according to the law on promoting the health of the administrative system and confronting corruption (Persian)]. *Studies of Political Science, Law and Jurisprudence*, 3(1/2), 130-40. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1208913>
- Abzari, M., & Faghani, F. (2013). [Application of AHP and TOPSIS approach to prioritize the effective factors on the incidence of corruption and solutions to combat it (Persian)]. *Journal of Operational Research in its Applications*, 10(1), 43-57. <http://jamlu.liau.ac.ir/article-1-567-fa.html>
- Afzali, A. R. (2012). [Corruption and its effect on development: Causes and solutions (Persian)]. *International Law Review*, 28(45), 235-64. [DOI:10.22066/CILAMAG.2011.16961]
- Aghababaei, E., & Barzegar, A. R. (2017). [Inspection position and its strategies in preventing corruption (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641558/>
- Akbar Nejad, M., Yaqubi, M., & Gholami, F. (2015). [Deliberating administrative corruption from the viewpoints of the Holy Quran and traditions (Persian)]. *Scientific Journal of Islamic Management*, 22(1), 167-95. https://im.ihu.ac.ir/article_201794.html
- Alipour Lori, R., & Amiri, H. (2017). [Corruption, its causes and consequences (Persian)]. Paper presented at Management and Behavioral Sciences Conference, Tehran, Iran, 21 December 2017. <https://civilica.com/doc/715196/>
- Alvani, S. M., & Slampanah, M. (2018). [Deterring corruption model based on the teachings of Nahj Al-Balagha (Persian)]. *Management in The Islamic University*, 7(15), 147-62. http://miu.nahad.ir/article_530.html
- Ashtari, A., & Habibi, M. H. (2017). [Consequences of corruption in the administrative system of the country (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641305/>
- Azimi, H. (2011). [Designing a model of organizational and managerial factors affecting administrative-financial corruption with pathology in government organizations (Case study: government organizations of Isfahan and Zanjan cities) (Persian)] [PhD. dissertation]. Isfahan: University of Isfahan. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/3115cc41802e15e615b8046b9affc8cc>
- Baba Mohamadi, M. (2016). [Public supervision; a different and comprehensive anti-corruption approach (Persian)]. *Daneshe Arzyabi*, 7(26), 35-46. <https://www.magiran.com/paper/1558134>
- Babaei, A., Fazaee, S. Gh., Fereshteh Moghadam, M., & Khalighi, N. (2017). [Investigating corruption; Methods of dealing with it and setting the required rules (Persian)]. Paper presented at International Congress on Law in Iran, Tehran, Iran, 25-26 October 2017. <https://civilica.com/doc/714674/>
- Bahrdini, K., & Khodamoradi, M. (2016). [Consequences of corruption (Persian)]. Paper presented at 4th International Conference on Accounting and Management with Modern Research Sciences Approach, Tehran, Iran, 14 August 2016. <https://civilica.com/doc/547366/>
- Bakhtaki, B. (2007). [The role of accountability in improving the quality of providing public services (Persian)]. *Danesh va Pazhouheshe Hesabdari*, 3(9), 34-9, 56-63. <http://ensani.ir/fa/article/58984>
- Barzegar, A. R., & Zareshahi, M. (2017). [Promote the health of the administrative system and anti-corruption (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641550/>

- Basir, A., & Basir, S. (2017). [*Strategies for overcoming the challenge of corruption in government organizations* (Persian)]. Paper presented at 2nd International Conference on Management and Accounting, Tehran, Iran, 6 July 2017. <https://civilica.com/doc/642667/>
- Bench, S., & Day, T. (2010). The user experience of critical care discharges: A meta-synthesis of qualitative research. *International Journal of Nursing Studies*, 47(4), 487-99. [DOI:10.1016/j.ijnurstu.2009.11.013] [PMID]
- Biabani, Gh. H. (2013). [The role of media in crime prevention (Persian)]. *Rasaneh*, 24(3), 33-42. http://qjmn.farhang.gov.ir/article_53313.html
- Biabani, Gh. H., Assar, M. T., & Mozafari, A. (2016). [Media transparency in fighting against corruption, organized crime (Persian)]. *Rasaneh*, 27(4), 65-83. http://qjmn.farhang.gov.ir/article_50764.html
- Boštansara, M., Mohammad Doost, M. R., Shah Ahmadi, S. S., & Shahzadeh Ahmad Ghasemi, Sh. S. (2017). [*Management and prevention of corruption in government organizations* (Persian)]. Paper presented at International Conferences on Management by Intelligence, Tehran, Iran, 13 July 2017. <https://civilica.com/doc/637359/>
- Danaei Fard H. (2005). [The strategy of cleancep corruption: Is information technology reduce administrative corruption? (Persian)]. *Modares Human Sciences*, 9(2), 101-18. <https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=25750>
- Dehghani Firoozabadi, A. (2017). [*Anti-corruption strategies* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641644/>
- Dehghani, M. H., & Karimizadeh Shooraki, M. H. (2017). [*Investigating the causes and factors of corruption in Iran and its coping strategies* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641466/>
- Ebrahimzade, R., Pourghafari, S. R., & Afsharnia, F. (2016). [Factors influencing the incidence of corruption in governmental institutions (Persian)]. *Danesh Arzyabi*, 8(27), 91-114. <https://www.magiran.com/paper/1617373>
- Esfandyari, Kh. (2016). [Corruption, anti-corruption and the importance of a comprehensive strategy for strengthening the supervision (Persian)]. *Danesh Arzyabi*, 8(27), 77-90. <https://www.magiran.com/paper/1617372>
- Etebarian, A., Emadzadeh, M., & Rouhani, A. (2014). [The relationship between performance auditing and reducing corruption by increasing transparency, improving accountability and promoting trust and accuracy (Persian)]. *Audit Science*, 14(55), 5-30. <https://danesh.dmk.ir/article-1-747-fa.html>
- Falahati Nodeh, H. (2012). [Investigating corruption causes in Iran and methods of combating it (Persian)] [MA. thesis]. Tehran: Islamic Azad University of Central Tehran Branch. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/7e975a4c-c30bade6cebfac0f31fd9e2b>
- Farrokh Seresht, B. (2004). [Investigating effective factors in occurrence of corruption in order to provide a model to reduce its effects on the development process of the Islamic Republic of Iran (Persian)]. *Management Knowledge*, 17(4), 65-84. https://jmk.ut.ac.ir/article_11575.html
- Fathabadi, M. H. (2004). [Investigating corruption causes and strategies to prevent and reduce it (Persian)]. *Audit Science*, (13), 60-9. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/983896/>
- Ghaemi, M. H., & Ganji, M. R. (2011). [Corruption and its correct ways (Persian)]. *Dadrasi*, (89), 12-21. <https://www.magiran.com/paper/953086>
- Ghahramani, L. (2016). [*Investigating the causes of corruption and its deal strategies* (Persian)]. Paper presented at 2nd National Congress on the Key Issues in Management and Accounting, Gorgan, Iran, 25 May 2016. <https://civilica.com/doc/510043/>
- Ghahremani, M., & Hehdari, R. (2013). [The relationship between administrative system health and financial performance improvement (Case study: State organization of West Azarbaijan province) (Persian)]. *Quantitative Researches in Management*, 4(2), 155-86. <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=217059>
- Ghasemi, A. (2014). [Good governance as a model for anti-corruption and promoting administrative health in Iran (Persian)] [MA. thesis]. Babolsar: University of Mazandaran. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/fb6c9b-fad4920e32f50bde51f8b4f43>

- Ghasemi, A. R., & Raeyat Pisheh, M. A. (2016). [Presenting a model for assessing of supply chain sustainability with Meta synthesis approach (Persian)]. *Journal of Executive Management*, 7(14), 91-112. http://jem.journals.umz.ac.ir/article_1223.html
- Gholipour, R., & Nikraftar, T. (2006). [Administrative corruption and proper solutions for fighting against it (Persian)]. *Majlis and Rahbord*, 13(53), 33-54. <http://ensani.ir/fa/article/185637/>
- Habibi, A. R. (2016). [Investigating the methods of preventing corruption in country executive system with emphasis on embezzlement crime and unauthorized use of property by government officials (Persian)] [MA. thesis]. Tehran: Islamic Azad University of Central Tehran Branch. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/03e7231ef1b5ecb-6dae87ef5c8ffa7ca>
- Hacek, M., Kukovic, S., & Brezovsek, M. (2013). Problems of corruption and distrust in political and administrative institutions in Slovenia. *Communist and Post-Communist Studies*, 46(2), 255-61. [DOI:10.1016/j.postcomstud.2013.03.004]
- Haghibin, A. R., & Mohajer, M. (2016). *Corruption; Causes and solutions*. Paper presented at the 2nd International Conference on Accounting, Management and Business Innovation, Rasht, Iran, 2 September 2016. <https://civilica.com/doc/559310/>
- Haghshenas, M. J. (2013). [Macro approaches to anti-corruption in the Islamic Republic of Iran (Case study: Third, fourth and fifth development plans) (Persian)]. *The Islamic Revolution Approach*, (23), 103-20. <https://www.noor-mags.ir/view/fa/articlepage/1197216/>
- Hamidi Hesari, Y. (2015). [Meta-analysis of factors affecting administrative deviations in Iranian organizations (Persian)] [MA. thesis]. Tehran: Allameh Tabataba'i University. <http://dl.islamdoc.com/site/catalogue/607204>
- Hamidi, A. R. (2017). [E-government and anti-corruption (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641634/>
- Hashemi, S. H., & Pouraminzad, S. (2011). [Corruption and strategies to combat it (Persian)]. *Commercial Surveys*, (50), 52-71. <http://ensani.ir/fa/article/310702>
- Hassani, A., & Shams, A. H. (2013). [Strategies to anti-corruption based on Islamic values (Persian)]. *Islām va Pazhūheshhhāye Modirīyati*, 2(1), 81-104. <http://modiriyati.nashriyat.ir/node/53>
- Hassanzadeh Jafari, M. (2013). [Investigating the situation of the Iranian legal system in the fight against corruption (Persian)] [MA. thesis]. Tehran: Islamic Azad University of Central Tehran Branch. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/c6c420497ed749629e6ab38c32576b47>
- Hatefi, A. (2017). [The main causes of corruption and its solution in Iran's current banking (Persian)] [MA. thesis]. Qom: Almustafa International University. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/346aaf39311abacfd-4866d703284c54b>
- Hosseini, S. M., & Nozari Ferdosieh, M. (2014). [Islamic criminal policy against administrative corruption and comparative study with international standards (Persian)]. *Criminal Law and Criminology Studies*, 1(1), 83-101. [DOI:10.22059/JQCLCS.2014.54924]
- Imani Brandagh, M., Bayat, A., Mohammadi, B., & Bagheri, Y. (2016). [Investigating the factors affecting the increasing health of the administrative system and combating corruption (Persian)]. *Journal of Human Sciences Research*, 3(17), 165-78. <https://civilica.com/doc/628747/>
- Iravani Mahabadi, M. (2017). [Anti-corruption strategies based on Islamic teachings (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641251/>
- Jabaripur, M., Abedi Jafari, H., & Abooe Ardekani, M. (2015). [Anti-corruption policies in Islamic Republic of Iran's quad development program (Persian)]. *Public Policy*, 1(2), 51-68. [DOI:10.22059/PPOLICY.2015.57159]
- Jafari, A., & Sharif Nia, M. H. (2016). [Strategies to anti-corruption in the Islamic Republic of Iran (Persian)]. Paper presented at National Conference on 4 Corners of Humanities, Shiraz, Iran, 19 February 2016. <https://www.sid.ir/fa/seminar/ViewPaper.aspx?ID=21594>
- Jafaripour, R. (2017). [Preventive measures and strategies to combat corruption in the teachings of Islam (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and

- Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641629/>
- Jamshidi, M. J., Jamshidi, M. J., & Moloudian, Z. (2013). [Investigating the role of e-government in the health of the administrative system and presenting a model based on the functions of e-government to combat corruption (Persian)]. Paper presented at the Second Conference on Modern Management Sciences, Gorgan, Iran, 5 September 2013. <https://civilica.com/doc/231526/>
- Kamali, Y. (2010). [Administrative health in Iran, injuries and solutions (Persian)]. *Biweekly Scientific/Analytical Letter of the Inspection Organization*, 3(27). https://pm.mcls.gov.ir/icm_content/media/image/2018/04/181916_orig.pdf
- Kamali, Y. (2017). [The methodology of Meta synthesis and implications for public policy (Persian)]. *Political Quarterly*, 47(3), 721-36. [DOI:10.22059/JPQ.2017.62861]
- Kazemi, M. D. (2005). [Administrative and economic corruption in Iran - solutions (Persian)]. *Tazehaye Eghtesad*, (106), 51-63. <https://www.noomags.ir/view/fa/articlepage/584801/>
- Khadem Al-Husseini, R., & Zareshahi, A. (2017). [Administrative corruption and the approach of religion and government in combating it (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641355/>
- Khalafkhani, M. (2010). [Social approach in the preparation of the indicators for measuring administrative corruption (Persian)]. *Daneshe Arzyabi*, 2(3), 79-116. <https://www.magiran.com/paper/793875>
- Khedri, B., Mohammadzadeh Aghdam, A., & Momeni Masoleh, F. S. (2016). [The effective factors of corruption in governmental organizations of Sanandaj city (Persian)]. *Social Welfare Quarterly*, 16(60), 137-67. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2479-fa.html>
- Khezri, M. (2009). [Pathology of the ways of combating administrative corruption in Iran (Persian)]. *Strategic Studies Quarterly*, 11(42), 813-26. http://quarterly.risstudies.org/article_925.html
- Khodadad Hosseini, S. H., & Farhadinejad, M. (2001). [Investigating corruption and its control methods (Persian)]. *Management Research in Iran*, 5(1), 37-53. <http://mri.modares.ac.ir/article-19-12081-fa.html>
- Kiani, Gh. R. (2016). [The role of regulatory bodies in preventing corruption in the executive apparatus (Persian)] [MA. thesis]. Safadasht: Azad Islamic University of Safadasht. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/cc91c2c2c5aae6fc434f1a84320062c6>
- Kohan Sal, A. A., Ebrahimi, M., & Ghasemzadeh, S. H. (2016). [Investigating the role and position of organizational culture in preventing corruption (Case Study: Mashhad Municipality) (Persian)]. Paper presented at Annual Conference on Modern Approaches to Research in the Humanities, Tehran, Iran, 5 February 2016. <https://civilica.com/doc/455573/>
- Latifian, A. (1996). [Factors affecting corruption and ways to fight it (Persian)]. *Knowledge and Development*, (4), 5-23. <http://ensani.ir/fa/article/263986>
- Malekmohammadi, H. R., & Haghshenas, M. J. (2013). [A comparative study of anti-corruption policy making in Islamic Republic of Iran, Turkey, Pakistan and designing desirable model (Persian)]. *Political Quarterly*, 43(1), 137-54. [DOI:10.22059/JPQ.2013.35309]
- Mesbah Yazdi, M. T. (2014). [Administrative health and the ways of combating administrative corruption (Persian)]. *Islām va Pazhūheshhāye Modiriyatī*, 4(1), 5-12. <http://modiriyati.nashriyat.ir/node/88>
- Mobeni Dehkordi, A., & Keshtkar Haranaki, M. (2016). [Transformation of social innovation models (Persian)]. *Social Development & Welfare Planning*, 7(26), 101-38. https://qjssd.atu.ac.ir/article_4888.html
- Moghadas, A. R. (2011). [Application of good governance in the fight against corruption (Persian)]. *Political & Economic Ettelaat*, (282), 106-17. <https://www.magiran.com/paper/854258>
- Moghadas, H. R., & Farhadi, R. (2011). [Controlling corruption in the public sector and presenting a comprehensive strategy for preventing corruption in Iran (Persian)]. *Gozaresh-e-Pazhouhesi*, 4(34), 1-34. https://www.bazresi.ir/uploads/1/old/Gozaresh-e-Pazhouhesi_034.pdf
- Mohaghar, A., Jafarnejad, A., Modares Yazdi, M., & Sadeghi Moghadam, M. R. (2014). [The comprehensive modeling of informational coordination in supply chain of automo-

- time industry by Meta-synthesis method (Persian)]. *Journal of Information Technology Management*, 5(4), 161-94. [DOI:10.22059/JITM.2013.36059]
- Mohseni, F. (2013). [Prevention of administrative corruption emphasizing information technology (Persian)]. *Judicial Law Views Quarterly*, 18(61), 139-74. <http://jlvviews.ujas.ac.ir/article-1-141-fa.html>
- Mousavi, S. M. (2017). [*Inspection organization strategies to fight corruption* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641343/>
- Najafpour, Sh., & Haghshenas, M. J. (2009). [Free flow of information and fight against corruption (Persian)]. *Gozarsh-e-Pazhouheshi*, 2(9), 1-64. https://www.bazresi.ir/uploads/1/old/Gozarsh-e-Pazhouheshi_009.pdf
- Nazarinejad, M. R., & EsfandiariFar, Kh. (2016). [A comparative study of international convention against financial corruption and the act of health promotion of administrative and fighting against corruption (Persian)]. *Criminal Law Research*, 7(1), 191-215. https://jol.guilan.ac.ir/article_1758.html
- Niazpour, A. H. (2016). [Prevention of corruption in by-law of systematic and permanent prevention and reaction against corruption in the executive 2014 (Persian)]. *Strategy*, 24(76), 61-78. http://rahbord.csr.ir/article_124561.html
- Nikpour, A. (2016). [Designing a model the public supervision in order to prevent administrative corruption in state agencies of Iran (Persian)]. *Majlis and Rahbord*, 23(87), 201-31. https://nashr.majles.ir/article_166.html
- Panahi, O. (2012). [Combating corruption through reform of government structure and enforcement methods in Iranian law (Persian)] [MA. thesis]. Semnan: Semnan University. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/dcad103687e5253ecd-a92332f23d527e4>
- Paterson, B. L. (2007). Coming out as ill: Understanding self-disclosure in chronic illness from a meta-synthesis of qualitative research. In C. Webb, & B. Roe (Eds.), *Reviewing research evidence for nursing practice: Systematic reviews* (pp. 73-83). London: Blackwell. [DOI:10.1002/9780470692127.ch7] [PMID]
- Paterson, B., & Canam, C. (2001). Meta-Study of analyses of caring: defining a therapeutic model of nursing. *Advansse Practis Nursing Qualitative*, 3, 32-42.
- Quah, J. S. T. (1982). Bureaucratic corruption in the ASEAN countries: A comparative analysis of their anti-corruption strategies. *Journal of Southeast Asian Studies*, 13(1), 153-77. <http://www.jstor.org/stable/20070476>
- Rabiee, A., & Assef, H. (2012). [The role of organizational culture in preventing from administrative corruption (Persian)]. *Journal of Public Administration*, 4(10), 45-58. [DOI:10.22059/JIPA.2012.29130]
- Rangone, N. (2017). A behavioural approach to administrative corruption prevention. In A. Cerrillo i Martínez, & J. Ponce, (Eds.), *Preventing corruption and promoting good government and public integrity*. Bruxelles: Bruylant. <https://www.researchgate.net/publication/311468410>
- Rashidi, M. (2017). [*Strategies against corruption in Iranian and international law based on the concept of transparency* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641662/>
- Razman, A. (2017). [The role of the media in crime (Persian)]. *Journal of Civil & Legal Sciences (Ghanonyar)*, 1(1), 119-38. <https://www.sid.ir/fa/Journal/ViewPaper.aspx?id=280856>
- Rezaee, M. R. (2014). [Investigating the role of organizational justice in preventing corruption (Case study: Zahedan tax office) (Persian)] [MA. thesis]. Zahedan: University of Sistan & Baluchestan. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/3c9acc101df12c05b8aa460c93e3e19d>
- Rezaei Siabidi, A. R. (2018). [Investigating corruption and its dealing strategies in Iranian criminal law (Persian)]. *Journal of Jurisprudence, Law and Criminal Sciences*, 1, 130-45. <https://jocce.ir/user/articles/172>
- Rouhi, R. (2018). [*Investigate corruption and its dealing methods and required laws set* (Persian)]. Paper presented at National Conference on the Role of Management in the Perspective of 1404, Rasht, Iran, 1 September 2018. <https://civilica.com/doc/789688/>
- Sadeghi, M., & Bafghi, T. (2017). [*The role of organizational culture in preventing from corruption* (Persian)]. Paper

- presented at 2nd International and 4th National Conference on Management and Humanistic Science Research, Tehran, Iran, 21 December 2017. <https://civilica.com/doc/713965/>
- Salehi, J. (2010). [Corruption; Concept, causes and effects (Persian)]. *Kanoon Monthly*, (102), 105-23. <https://www.magiran.com/paper/719905>
- Salehi, S. (2017). [*Strategies to fight corruption based on Islamic teachings* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641286/>
- Shafizadeh, H. (2010). [Promotion of the culture and public awareness for combating corruption (Persian)]. *Daneshe Arzyabi*, 2(3), 141-60. <https://www.magiran.com/paper/793878>
- Taghavian, N. (2017). [*Investigate effective management mechanisms in employee violations* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641636/>
- Tarvandi, A. (2017). [*Islamic values and the fight against corruption* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641475/>
- Tayyebi, S., Sobhani, A., Babaei, D., & Ghadimi, B. (2017). [*Corruption and its prevention ways in the administrative system* (Persian)]. Paper presented at 1st International Congress on Law in Iran, Tehran, Iran, 25-26 October 2017. <https://civilica.com/doc/714793/>
- Transparency International. (2017). Corruption perceptions index. Retrieved from <https://www.transparency.org/en/cpi/2017/index/nzl>
- Vakilifard, H. R., Dehghan, H., & Fazilat, F. (2015). [Effective elements in reduce corruption and its dimensions in selected civil service (Persian)]. *Interdisciplinary Studies of Strategic Knowledge*, 5(17), 115-35. <https://www.noor-mags.ir/view/fa/articlepage/1097961>
- Valipour, H. (2019). [Investigating the role of jurisprudential rulings on the administrative system health and prevention of its corruption (Persian)] [MA. thesis]. Tabriz: Azarbaijan Shahid Madani University. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/1d5666243eb8ff405d60a6fa5d959ebe>
- Villoria, M., Van Ryzin, G. G., & Lavena, C. F. (2013). Social and political consequences of administrative corruption: A study of public perceptions in Spain. *Public Administration Review*, 73(1), 85-94. [DOI:10.1111/j.1540-6210.2012.02613.x]
- Yaghoubi, A., Derakhshan, A., & Moghadasi, E. (2017). [*Preventive approaches to corruption in the Islamic Republic of Iran according to the law on promoting of the administrative system health* (Persian)]. Paper presented at 1st International Congress on Law in Iran, Tehran, Iran, 25-26 October 2017. <https://civilica.com/doc/714643/>
- Yaghoubi, M. (2012). [Investigating administrative corruption, factors and strategies to deal with it from the perspective of Quran and Hadith (Persian)] [MA. thesis]. Ilam: University of Ilam. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#!/articles/c2363e46adb8694c6463008b07ad854c>
- Zarandi, S., & Madani, J. (2016). [Designing and explaining desirable model of organizational culture to deal with administrative corruption in organizations (Persian)]. *Organizational Behaviour Studies Quarterly*, 5(2), 85-117. http://obs.sinaweb.net/article_21901.html
- Zarandi, S., Hamidi Hesari, Y., & Madani, J. (2017). [Meta-analysis of factors affecting the corruption agencies in the Islamic Republic of Iran (Persian)]. *Majlis and Rahbord*, 24(91), 165-202. https://nashr.majles.ir/article_218.html
- Zare, M. (2017). [*Information technology and the anti-corruption* (Persian)]. Paper presented at 3rd Conference on the Contexts of Financial and Administrative Corruption in the Iranian Legal System with the Approach of Reforming and Developing the Legal System, Islamic Azad University, Meybod Branch, Meybod, Yazd, 16 February 2017. <https://civilica.com/doc/641637/>